№ 14 (3755)

19 лютага 2013 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

АКТУАЛИИ

Светлана КАЛИНКИНА

Что дальше?

Есть у меня твердое ощущение, что Запад вот уже минимум полгода очень хочет услышать от белорусской оппозиции что-нибудь, помимо лозунга “Долой!”.

Политзаключенных должны выпустить. Это требование даже не дискутируется. Но дальше что?

С криками “Долой!” идем на выборы в местные Советы. Причем лидеры оппозиционных сил даже не будут баллотироваться, не их уровень. А вот второй эшелон двинет. И если у власти не случится паралич мозга — кто-то даже пройдет. Что дальше?

У власти, чтобы ублажить Европу, в рукаве имеется козырная карта — мораторий на отмену смертной казни. Больше того, власть высказывает намерение вести диалог. Вон каким цивилизованным и разумным выглядел на конференции ОБСЕ по интернету представитель Оперативно-аналитического центра! О либерализации говорил. Сказал: “Если надо открутить ржавую гайку, самое тяжелое — с мертвой точки ее сдвинуть. Потом она легче крутится…” Столь “добрые намерения” нельзя не оценить.

И, конечно, редактор сайта “Хартия’97” Наталья Радина не могла не расставить точки над “і” (передаю не дословно, а смысл): “Если бы я была в Беларуси, я была бы в тюрьме. Вы — спецслужба, у вас даже символика, как у КГБ в 2010 году. Когда был принят указ о регулировании интернета, наш сайт не только попал в черные списки, но в этом же году был убит основатель сайта Олег Бебенин, редакция сайта дважды была подвергнута обыскам и конфискации всей техники, журналисты, включая меня, редактора, были арестованы… И вы мне будете говорить про какой-то диалог?!”

Позиции сторон понятны. Гайку закрутить, потом немного отжать — вот и будет видимость политических реформ. Это с одной стороны. С другой: “Коварные лжецы! Ни одному слову верить нельзя! Долой!”

Все правильно, справедливо, не поспоришь. Но очень спорно, на чьей стороне будут симпатии. Потому что у белорусской власти плохонький, но ответ на вопрос “Что дальше?” есть. А у Натальи Радиной, которая в данном случае высказывала позицию белорусского оппозиционно-структурированного большинства, — нет.

Оппозиционные политики будут ждать революцию? Промысла Божьего, который устыдит фарисеев? Или сразу метеорит, чтобы снес эту власть прямо с резиденцией?..

Можно, конечно, подождать. И даже особо не биться головой в стену, как это происходит в последнее время. Достаточно просто констатировать: “Там не с кем и не о чем разговаривать! Только долой!”

Можно выбирать единого кандидата от оппозиции. И, наверное, даже нужно выбирать: вдруг война, а мы без каски… Хотя при сохранении нынешних условий я не вижу смысла его участия в выборах.

Но можно все-таки попытаться выработать свою повестку дня. Не конфронтацию как самоцель. Не выживание как самоцель. Не “круглый стол” власть—оппозиция как цель полноценную и достаточную даже при условии обсуждения второстепенных проблем, поскольку с чего-то надо начинать. А свою повестку дня, свой ответ на вопрос “Что дальше?”.

За эти годы много написано программ, проектов законов и предложений по изменению действующих, так что ответы вроде бы есть. Но это все — мертвому горчичник. Потому что дальше должны быть конкретные предложения по изменению Конституции. И “круглый стол”, диалог (как хотите назовите) — только по обсуждению условий: как, когда, кто…

Сегодня власть говорит, что хочет диалога. Отлично! Оппозиционеры должны это намерение приветствовать, потому что отстаивать сценарии конфронтации — позиция заведомо проигрышная. Главное — о чем договариваться. И, конечно, диалог должен быть не о том, как пройдут выборы в местные Советы или на каких условиях будут регистрировать партии, а о главном.

Лукашенко ни на какой серьезный диалог не пойдет?..

Не пойдет так не пойдет. В таких условиях даже сподручнее ждать. Потому что это он окажется в проигрышной позиции, это он вынужден будет выступать с позиции конфронтации, с позиции уловок и ухищрений, защиты того, что стране уже костью в горле.

Значит, это он будет вынужден объяснять, почему не хочет, чтобы в Беларуси был справедливый суд; почему он за то, чтобы людей, как и теперь, могли выселять принудительно, если на месте их домов кто-то решил строить торговый центр или дорогу… Почему государство не берет на себя обязательство сохранить бесплатное образование хотя бы в пропорции 50 на 50? Почему власть против того, чтобы люди сами выбирали себе руководителей областей, городов, районов? Почему он, Лукашенко лично, не согласен, чтобы Комитет госконтроля занимался исключительно контролем за расходованием бюджетных средств и чтобы в его руководстве обязательно были представители как власти, так и оппозиции, возглавляя ведомство на ротационной основе и присматривая друг за другом?..

Оппозиции есть что предложить в повестку дня. Конкретно, по всем болевым точкам. Есть что предложить и власти, и Европе, и белорусам — от пенсионеров до бизнесменов — которые просто не понимают, чего добивается оппозиция, помимо главного поста в стране. А потому считают, что, по большому счету, все это противостояние — схватка за портфели. Избиратели тоже хотят услышать что-то внятное, а не только лозунг “Долой!”. По крайней мере, об этом давно говорят социологи.

Ведь проблемы борьбы за власть — это не проблемы большинства. Большинство интересует другое: что дальше?

ЗАКУЛІССЕ

Выехалі і… не вярнуліся

Штодня беларускія тэлеканалы паведамляюць навіны з Сочы. І не дзіўна: там адпачывае Аляксандр Лукашэнка, сумяшчаючы катанне на горных схілах з рабочымі сустрэчамі. Але галоўную навіну, як мне здаецца, тэлеканалы схавалі ад гледачоў.

…Калектыў сочынскага санаторыя “Беларусь” узбуджаны і напалоханы. Па адной з версій, яшчэ некалькі тыдняў таму дырэктара санаторыя Георгія Саракашыша і двух яговых намеснікаў выклікалі ў Мінск як быццам падпісаць нейкія паперы, узгадніць планы на бягучы год. Паехалі і… у Сочы больш не вярнуліся. Папаўзлі чуткі: яны знаходзяцца ў адным з беларускіх следчых ізалятараў.

Праўда, афіцыйна тым, хто працуе ў “Беларусі”, да апошняга гаворылі, што Саракашыш і двое яговых намеснікаў знаходзяцца ў доўгатэрміновай камандзіроўцы. Але ж “спецыфічная камандзіроўка” нешта зацягнулася...

Супрацоўніца санаторыя Ірына, якая папрасіла не называць яе прозвішча, распавяла “Народнай Волі”, што ніякіх прыкмет надыходзячай буры не было. Не першы ж раз дырэктара і яго намеснікаў выклікалі ў Мінск. Але вось сенсацыя: днямі з’явіўся новы кіраўнік санаторыя — Уладзімір Рыжанкоў.

Санаторый “Беларусь” у Сочы падпарадкоўваецца Кіраўніцтву спраў прэзідэнта. Санаторый размешчаны ў Цэнтральным раёне Сочы ў дэндрапаркавай зоне, што ў сямі кіламетрах ад чыгуначнага вакзала і ў 35 кіламетрах ад аэрапорта. Месца — супер! Да таго ж санаторый знаходзіцца на тэрыторыі ўнікальнага парку на плошчы больш за 15 гектараў. І, дарэчы, недалёка ад рэзідэнцыі расійскага прэзідэнта.

Нядаўна побач з галоўным корпусам разгарнулася будаўніцтва новых карпусоў. Магчыма, менавіта гэта і стала кропкай адліку ў справе кіраўнікоў санаторыя, лёс якіх пакуль невядомы.

У Следчым камітэце Рэспублікі Беларусь “Народнай Волі” паведамілі, што крымінальнай справы супраць былога дырэктара сочынскага санаторыя ў іх няма. Пракуратура таксама адмовіла сваю датычнасць да гэтага скандалу. У трэцяй структуры, з падачы якой магла быць распачата гэтая справа, — Камітэце дзяржаўнай бяспекі — традыцыйна адказвае толькі тэлефон даверу. Па ім можна нешта паведаміць “камітэтчыкам”, а вось даведацца ад іх хоць пра што-небудзь практычна немагчыма.

Заўважым, размова ў дадзеным выпадку ідзе пра расійскіх грамадзян. Георгій Саракашыш, які шмат гадоў узначальваў беларускі санаторый у Сочы, — не проста чыноўнік, ён уганараваны званнем “Выдатнік аховы здароўя Расійскай Федэрацыі”. Магчыма, у амбасадзе Расіі нешта ведаюць пра лёс былых кіраўнікоў “Беларусі”?

Аказваецца, і там нічога не ведаюць. Нам адказалі, што консула па справе кіраўнікоў беларускага санаторыя да следчых не выклікалі. Гэта, праўда, яшчэ ні аб чым не гаворыць: згодна з працэдурай, калі самі арыштаваныя не настойваюць на ўдзеле консула, то яго ніхто і не павінен турбаваць.

У рэшце рэшт мы патэлефанавалі ва ўпраўленне сацыяльна-культурнай сферы і турызму Кіраўніцтва спраў прэзідэнта. Намеснік начальніка Алег Міхайлаў “адшыў” злёту: *“А што вы тут вышукваеце? Лепш нешта добрае напісалі б пра дзейнасць санаторыяў. Пакуль жа нічога пра гэтую справу на афіцыйным узроўні я вам сказаць не магу…”*

Дарэчы, некалькі дзён таму з’явілася афіцыйная інфармацыя пра ўзбуджэнне крымінальных спраў у дачыненні да некаторых асоб, звязаных з Кіраўніцтвам спраў. Але ці сапраўды меліся на ўвазе Саракашыш і яго падначаленыя, не вядома.

Тым часам 15 лютага Аляксандр Лукашэнка, знаходзячыся ў Сочы, абавязаў кіраўніка спраў Віктара Шэймана паскорыць будаўніцтва ў Сочы і Краснай Паляне. Так і сказаў: *“Пытанне адно: нам трэба скончыць пачатую справу, скончыць усе гэтыя будоўлі. Трэба зрабіць усё, каб санаторый у Сочы прывесці ў парадак”.* Пра лёс былых кіраўнікоў санаторыя ён нічога не сказаў.

Цікава, калі ж стане нешта вядома пра лёс ужо былога дырэктара санаторыя “Беларусь” у Сочы Георгія Саракашыша і двух яго намеснікаў?

Любоў ЛУНЁВА.

«Не видать тебе Родины...»

Летом этого года должен пройти очередной Съезд белорусов мира. Однако многие белорусы, живущие за границей, вряд ли смогут на него приехать, так как белорусские посольства отказывают им в открытии визы. Например, руководитель Общества белорусской культуры в Вильнюсе Федор Нюнька упорно добивается, чтобы ему хотя бы объяснили, почему он стал невъездным на Родину.

Федор Нюнька с 1943 года живет в Вильнюсе, но остался белорусом. Благодаря его усилиям в Вильнюсе установлены памятники на могилах белорусских деятелей, открыты мемориальные доски Франциску Скорине, Кастусю Калиновскому, Янке Купале и другим знаменитым соотечественникам. В конце прошлого года Федору Нюньке отказали в выдаче въездной визы в Беларусь.

Нюнька полагает, что его сделали невъездным на родину за то, что он открыто выступает против нынешних белорусских порядков и стоит на позициях радикальных перемен, которые должны произойти в Беларуси, чтобы она стала европейской страной, а не изгоем перед всем миром, как это происходит сегодня.

Елена НОВИКОВА.

Савет ААН па правах чалавека разгледзіць сітуацыю ў Беларусі

З такой прапановай выступіў Еўрасаюз. У спецыяльнай пастанове Савета ЕС гаворыцца, што беларуская сітуацыя з правамі чалавека будзе адным з галоўных прыярытэтаў Еўрасаюза на сесіі Савета ААН па правах чалавека. Гэтая сесія адбудзецца ў чэрвені 2013 года.

Кіраўнікі МЗС краін ЕС прынялі гэтую пастанову нават без абмеркавання. Пасяджэнне прайшло ў панядзелак у Брусэлі.

З-ЗА КРАТАЎ

Аўтуховіч не скардзіцца на ўмовы. За яго гэта робяць іншыя

Альвіна Дрыга, адвакат палітвязня Мікалая Аўтуховіча, які ваяваў у Афганістане, у так званы Дзень афганца наведала свайго падабароннага ў Гродзенскай турме.

Там яна даведалася ад турэмнай адміністрацыі, што ў пракуратуру нехта накіраваў скаргу аб тым, што Мікалая Аўтуховіча трымаюць у кепскіх умовах і не аказваюць своечасова медыцынскую дапамогу. Мікалай патлумачыў адвакату, што сам скаргаў не пісаў, але разумее людзей, якія за яго хвалююцца, і вельмі ўдзячны ім за тое, што яны такім чынам спрабуюць яму дапамагчы.

Насамрэч, праблем у палітвязня ў турме даволі шмат. Натуральна, турма не санаторый, але там няма нават больш-менш нармальнага харчавання і медыцынскага абслугоўвання. Мікалай Аўтуховіч мае магчымасць выдаткаваць у месяц не больш за 100.000 рублёў на розныя пакупкі, але што можна набыць за такія грошы ў турэмным шапіку? Садавіна там увогуле адсутнічае, няма нават яблыкаў. У рацыёне ж асуджаных садавіна і гародніна не прадугледжаны. Атрымліваецца, што і за свае грошы купіць іх нельга, і ад сваякоў атрымаць — таксама.

Што да медыцынскага абслугоўвання, дык Мікалаю Аўтуховічу, які пакутуе ад боляў у пазваночніку, давялося проста дабівацца магчымасці спаць на роўнай паверхні. Для гэтага ён усяго толькі прасіў выдаць яму драўляны шчыт. На вырашэнне гэтага пытання спатрэбіўся… год. Доўгачаканы шчыт выдалі толькі цяпер, у лютым. Але за гэты час сітуацыя настолькі пагоршылася, што Мікалай з-за боляў у спіне ўжо месяц не ходзіць на шпацыр. Каб уявіць сабе ў поўнай меры ступень “клопату” турэмных медыкаў пра яго персону, дастаткова сухой статыстыкі: з 40 выпадкаў выкліку ўрача той прыйшоў да палітвязня толькі шэсць разоў.

Пры гэтым далёка не ўсе лісты, якія дасылаюць палітвязню, трапляюць яму ў рукі. Раздрукоўкі артыкулаў з інтэрнэту не даходзяць ніколі. Адзіны шанц, што Аўтуховіч іх атрымае, — перапісаць матэрыялы ад рукі.

Адвакату ўсё ж давялося падаць скаргу на турэмную адміністрацыю, калі яна даведалася, што яшчэ летась, у кастрычніку, Аўтуховічу была абвешчана вымова за тое, што асуджаны не рэагаваў на заўвагі кантралёра. Сам палітвязень сцвярджае, што ніякіх заўваг кантралёр яму не рабіў. І пра спагнанне ён даведаўся не ў кастрычніку, а 15 студзеня, калі пракурор Гродзенскай вобласці наведаў яго камеру. Мікалай напісаў скаргу, што дзеянні адміністрацыі ў дадзеным выпадку былі незаконнымі, але гэта не дало плёну.

Нягледзячы на ўсё, Мікалай Аўтуховіч не губляе аптымізму. Ён атрымлівае шмат лістоў падтрымкі, прычым большую колькасць лістоў палітвязень мае ад суайчынніц. Мікалай Аўтуховіч абсалютна перакананы, што змены да лепшага ў нашай краіне могуць адбыцца дзякуючы жанчынам.

Дар’я СОЛТАН.

Харашці: «Я зацікаўлены ў тым, каб непрадузята паказаць сітуацыю ў Беларусі»

Спецдакладчык па сітуацыі ў Беларусі Савета па правах чалавека ААН Міклаш Харашці на сустрэчы з беларускімі журналістамі ў Кіеве заявіў, што ён не можа трапіць у Беларусь.

Паводле слоў Харашці, падчас працы над дакладам, які павінен быць прадстаўлены на сесіі СПЧ у чэрвені гэтага года, ён пакуль змог сустрэцца толькі з прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці Беларусі. Прычым усе сустрэчы праходзілі за межамі Беларусі, бо афіцыйны Мінск не прызнае яго мандат спецдакладчыка і не дае дазволу на візіт у краіну.

Цяпер Харашці чакае адказу на свой чарговы зварот за беларускай візай.

SOS!

21 лютага адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. Да гэтай даты Нацыянальны статыстычны камітэт Рэспублікі Беларусь апублікаваў статыстычны агляд. Лічбы красамоўныя: такога заняпаду беларуская мова яшчэ не ведала.

Па-беларуску навучаюцца 0,2% студэнтаў

У аглядзе прадстаўлены звесткі пра стан беларускай мовы ва ўстановах адукацыі — ВНУ, школах і дзіцячых садках. Калі глядзіш на лічбы, робіцца зразумелым, чаму апошнім часам Міністэрства адукацыі імкнулася не агалошваць гэтую статыстыку, абыходзілася толькі адным паказчыкам — 51% агульнаадукацыйных школ краіны — беларускамоўныя. Але ўсім было зразумела — гэта школы вясковыя, дзе напаўняльнасць нізкая, таму рэальна навучаецца на роднай мове малая колькасць вучняў. Статкамітэт даныя “рассякрэціў”.

Што атрымліваецца?!

У 2012—2013 навучальным годзе беларускамоўныя садкі наведваюць каля 45 тысяч дзяцей. І гэта ўсяго толькі 11,4% ад усіх дзетак, якія ходзяць у садкі. Дашкалят у групах з рускай і беларускай мовамі — каля 15 тысяч (3,8%).

Беларускамоўных школьнікаў сёлета — 151 тысяча. І гэта — увага — толькі 16,4% ад усіх вучняў краіны! Напэўна, дзівіцца няма чаму: напрыклад, у 400-тысячным Магілёве, дзе ў 43 сярэдніх школах і чатырох гімназіях атрымліваюць адукацыю каля 33 тысяч дзяцей, толькі адна дзяўчынка — Ялінка Салаўёва — вучыцца па-беларуску!

Зусім жахлівая сітуацыя ва ўстановах сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі.

Ва ўчылішчах і каледжах вучацца па-беларуску 1400 чалавек (0,9%). Яшчэ каля 22 тысяч (14,6%) навучаюцца на дзвюх мовах. Студэнтаў, якія атрымліваюць адукацыю ў Беларусі на роднай мове, усяго толькі каля 700 чалавек. І гэта 0,2% ад усіх навучэнцаў вышэйшай школы. Яшчэ каля 160 тысяч студэнтаў (37,4%) навучаюцца і па-руску, і па-беларуску.

Такім чынам, можна падлічыць, што сёння агульная колькасць беларускамоўных навучэнцаў у дзіцячых садках, школах, ПТВ і ВНУ не складае і 200 тысяч чалавек.

Дарэчы, агляд да Міжнароднага дня роднай мовы той жа статыстычны камітэт апублікаваў на рускай мове.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ПОЗДРАВЛЕНИЕ

Кристину Валерьевну Дубовскую с днем 16-летия!

Дед Валера, дядь Юра, кошка Ася.

ХАКЕЙ

Вынік — плачэўны

Чарговыя правалы беларускіх хакеістаў ужо выклікаюць адкрытае абурэнне і заўзятараў, і спецыялістаў.

Як вядома, зборная Беларусі па хакеі праляцела міма сочынскай Алімпіяды. У дадатак да гэтага клуб “Дынама-Мінск” не выйшаў у плэй-оф Кантынентальнай хакейнай лігі. У апошнім матчы рэгулярнага чэмпіянату КХЛ мінскае “Дынама” саступіла права гуляць у Кубку Гагарына “Атланту”. Такім чынам, “зубры” не выканалі асноўную з пастаўленых перад імі на сезон задач — не змаглі заваяваць пуцёўку ў плэй-оф.

Праблемы беларускага хакея сёння абмяркоўваюць і спецыялісты, і заўзятары. Галоўны рэдактар спартыўнага штотыднёвіка “Прессбол” Уладзімір Беражкоў заявіў прама і рэзка: *“Мы вырашылі, што знаходзімся наперадзе ўсёй планеты, і пасадзілі наш хакей на тлустую іглу. Зараз ён, як наркаман, патрабуе новай і новай дозы. І сёння вельмі складана без лятальнага зыходу спыніць гэты працэс. Таму, калі ў нас сфарміравалася група па падрыхтоўцы да алімпійскай кваліфікацыі ў Военсе, першае, што яны вырашылі, — сфарміраваць прэміяльны фонд у паўмільёна долараў за выхад на Гульні”.*

Чуткі пра тое, што беларуская хакейная зборная за выхад на сочынскую Алімпіяду патрабавала паўмільёна долараў, актыўна ходзяць па Мінску. У адказ Федэрацыя хакея Беларусі на сваім афіцыйным сайце выказала здзіўленне з нагоды гэтай інфармацыі. *“Ад імя хакеістаў зборнай каманды Беларусі і трэнерскага штаба Федэрацыя хакея Беларусі кампетэнтна заяўляе, што нацыянальная зборная каманда Беларусі па хакеі не вылучала патрабаванні аб прэміяльных за ўдзел і выхад каманды на Алімпійскія гульні-2014. Для ўсіх хакеістаў, якія прыбылі ў размяшчэнне нацыянальнай зборнай і якія бралі ўдзел у алімпійскай кваліфікацыі, выступленне за сваю краіну было справай гонару, а не грошай”,* — гаворыцца ў паведамленні прэс-службы ФХБ.

Як бы там ні было, але “поспехі” беларускага хакея відавочныя. І гэта пры той несуразмернай з іншымі відамі спорту падтрымцы, якую маюць лядовыя дружыны.

Нагадаем, што яшчэ тры гады таму, калі ўсе альбо маўчалі, альбо пляскалі ў далоні, “Народная Воля” першай выступіла з крытычным матэрыялам аб стане беларускага хакея. Ён называўся “Хоккейное бремя страны”. Трэба адзначыць, што праз вельмі кароткі тэрмін пасля выхаду артыкула Аляксандр Лукашэнка правёў нараду з аналізам таго, што адбываецца ў беларускім хакеі, і размова на ёй была вельмі рэзкай. Але вынік, як мы бачым, плачэўны.

Алег СНОЎ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19 ЛЮТАГА 2013 г.

НАДВОР'Е

І ўсё ж такі гэта люты

Праз тэрыторыю Польшчы будзе перамяшчацца цыклон, які павольна рухаецца на Карпаты. Менавіта ён і вызначыць умовы надвор'я. Па словах метэаролага **Дзмітрыя Рабава**, у аўторак на большай частцы тэрыторыі краіны чакаецца снег, месцамі магчымая слабая мяцеліца. Тэмпература паветра ўначы складзе 3—9 градусаў са знакам мінус, пры праясненнях да мінус 10—15. Днём чакаецца ад нуля да 7 градусаў марозу.

У сераду і чацвер на большай частцы тэрыторыі Беларусі таксама будзе ісці снег. На асобных участках дарог захаваецца галалёдзіца. Уначы прагназуецца да 9 градусаў марозу. 20 лютага па ўсходзе, а 21 лютага па поўначы краіны ў начны час чакаецца да мінус 10—15 градусаў. А вось днём тэмпература паветра будзе вагацца ад 5 градусаў марозу да 1 градуса цяпла, на поўначы слупок тэрмометра апусціцца да мінус 8.

У канцы тыдня ўплыў цыклону паступова пачне слабець. І ўжо ў пятніцу па паўночнай палове Беларусі ападкі спыняцца, толькі ў асобных раёнах на поўдні краіны магчымы снег, але кароткачасовага характару. Тэмпература паветра ўначы складзе 3—10 градусаў марозу. Днём чакаецца ад нуля да 6 градусаў са знакам мінус. Праўда, на поўначы Беларусі будзе халадней: уначы мінус 11—15, днём 7—9 градусаў марозу.

Што тычыцца будучых выхадных, то вялікая частка нашай краіны апынецца пад уплывам скандынаўскага антыцыклону, таму будзе пераважна без ападкаў, толькі ў крайніх паўднёва-заходніх раёнах магчымы невялікі кароткачасовы снег. У начны час сутак тэмпература паветра складзе 7—12 градусаў марозу, пры праясненнях слупок тэрмометра апусціцца да 14—18. Днём прагназуецца ад 4 да 9 градусаў марозу.

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

42 тысячы беларусаў атрымалі «карту паляка»

Гэтую лічбу назвала Міністэрства замежных спраў Польшчы.

Грамадзяне Беларусі займаюць другое месца сярод замежнікаў па колькасці тых, хто атрымаў "карту паляка" з моманту яе ўвядзення ў 2008 годзе. На першым месцы ўкраінцы, якія атрымалі каля 46 тысяч "карт паляка". Грамадзянам Расіі было выдадзена 2700 такіх дакументаў. Пры гэтым у Беларусі атрымліваць "карту паляка" забаронена ўсім, хто звязаны з дзяржаўнай службай.

АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ ВЗГЛЯД

Господин премьер, вы слукавили...

Вы лично за прошлый год стали жить лучше или хуже? А ваши соседи? А страна? Тем временем правительство вновь отчитывается об успехах.

Премьер-министр Михаил Мясникович, выступая на заседании Совета министров, заявил следующее: *"В 2012 году нам удалось решить ряд системных задач. Восстановлены и возросли денежные реальные доходы населения, достигнута целевая прибыль и рентабельность производства, а это значит, что выплачены реально заработанные деньги. Обеспечена внешняя и внутренняя сбалансированность экономики, чистый прирост валюты в страну составил 3,2 миллиарда долларов, бюджет исполнен без дефицита..."*

Бравурные речи главы правительства мы попросили прокомментировать экономиста **Антона БОЛТОЧКО.**

— То, что премьер называет "внешней и внутренней сбалансированностью", на самом деле стоит назвать разбалансировкой экономики.

Во-первых, выполнение и перевыполнение некоторых прогнозных показателей было достигнуто за счет льготных условий поставки нефти из Российской Федерации и последовавшей за этим активизации экспортной схемы "растворители-разбавители/биотопливо".

Во-вторых, рост реальной заработной платы на 21,9 процента сопровождался ростом производительности труда всего на 4 процента. А это означает, что рост заработной платы является искусственным и был обеспечен эмиссионными источниками. Таким образом, рублевая денежная масса за год увеличилась на 64,7 процента.

В-третьих, несмотря на высокие процентные ставки по кредитам, в 2012 году была продолжена кредитная эмиссия (в том числе использовались кредиты по льготным ставкам). Прирост требований банков к экономике составил 69,5 процента.

В-четвертых, инвесторы до сих пор не видят надежности инвестиций в Беларусь. Фактическая национализация ОАО "Коммунарка" и ОАО "Спартак" в очередной раз создала негативный образ Беларуси в глазах инвесторов. По итогам года привлечено всего 1,2 миллиарда долларов прямых иностранных инвестиций. Это очень мало.

В целом в экономике Беларуси в 2012 году наблюдались явные дисбалансы в реальном (зависимость от нефтеперерабатывающей промышленности) и финансовом (сохранение денежной и кредитной эмиссий при высоких процентных ставках) секторах.

Помимо подведения итогов года премьер-министр Михаил Мясникович в очередной раз поднял тему модернизации и низкой эффективности инвестиционных проектов. Проблемные области определены премьером верно. Его слова можно подтвердить данными Всемирного банка и МВФ, согласно которым с 2000 года объем валового накопленного капитала увеличился в 4 раза, а отдача от него осталась примерно на уровне десятилетней давности.

Сроки окупаемости инвестиционных проектов также становятся основанием для волнений. Не совсем ясно, о каком периоде окупаемости говорил премьер, тем не менее проект с окупаемостью свыше 3 лет иностранный инвестор будет рассматривать как непривлекательный. В первую очередь это связано с общемировой тенденцией сокращения инвесторами сроков вложения средств в проекты.

Говоря о решениях, Михаил Мясникович выступил неудачным "кулинаром". С целью повышения эффективности им были выделены пять приоритетов: интеграция с ведущими мировыми компаниями; развитие частного и частно-государственного сектора; жесточайший спрос с руководителей; господдержка проектов; поощрение представителей корпуса региональных и республиканских руководителей. Это винегрет. В основном наполненный главным ингредиентом — активным участием государства во всем. В то же время, как отметил сам премьер-министр, до этого времени государство выступало не лучшим распорядителем государственной собственности. Так что решения проблем по-прежнему нет.

ДЛЯ СВЕДЕНИЯ

Антон БОЛТОЧКО — эксперт по экономике, стратегическому и инновационному менеджменту ОО "Дискуссионно-аналитическое сообщество "Либеральный клуб".

Победитель университетских, республиканских и международных научных и практических конференций по экономике и менеджменту. Окончил факультет технологий управления и гуманитаризации БНТУ по специальности "менеджмент". Сейчас обучается в магистратуре факультета международных отношений БГУ.

Является учредителем и директором частного консалтингового унитарного предприятия "Семейная компания", занимающегося разработкой и реализацией конкурентных стратегий на внутреннем и внешнем рынках.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Хто з кім ваюе? І ваюе дзеля чаго?

Адкрыты ліст галоўнаму рэдактару газеты «Народная Воля» Іосіфу Сярэдзічу

Паважаны спадар галоўны рэдактар!

Яшчэ колькі дзён таму ў мяне не было намеру звяртацца да цябе ў гэткай вось форме — форме адкрытага ліста. Меўся, наадварот, іншы план — напісаць для "Народнай Волі" невялікае эсэ пад такой прыблізна назвай: "Мы ў вачах свету" (варыянт: "Свет глядзіць на нас"). Задума ўзнікла ў сувязі з амаль рэгулярным з'яўленнем апошнім часам у розных СМІ публікацый, звязаных так альбо інакш з беларускай тэмай.

І, магчыма, пачаў бы я эсэ са спасылкі на ярка пададзеную (першая паласа, адпаведны шрыфт) у тваёй газеце інфармацыю: "Папа Рымскі блаславіў беларусаў". Затым, мабыць, пракаментаваў бы інтэрв'ю з чэшскім драматургам, акцёрам і хрысціянскім кінематаграфістам Атакарам Шмітам, апублікаванае ў газеце ТБМ "Наша слова" ("Беларуская мова — гэта такая сіла!"). Адзначыў бы абавязкова цікавы дыялог Міхася Скоблы ў перадачы Радыё Свабода са знакамітым польскім кінарэжысёрам італьянскага паходжання Кшыштафам Занусі (гэтыя ж словы "сіла", "трываласць" і іншыя). Ну і, вядома, спыніўся б на змешчанай у пераднавагоднім нумары "Народнай Волі" гутарцы Ірыны Мальцавай з былым амбасадарам Швецыі ў Беларусі, нашым вялікім, верным сябрам Стэфанам Эрыксанам ("Ганарыцеся тым, што вы беларусы!"). Выдзеліў бы, у прыватнасці, наступныя яго словы: *"Пажадаць я хачу больш добразычлівасці адзін да аднаго ў новым годзе! Крытыкуйце іншых, але рабіце гэта прыстойна і без злобы... Хібы шукаць трэба перш за ўсё ў самім сабе".*

Здаецца, нядрэнна складвалася ў галаве эсэ "Свет глядзіць на нас". І, мабыць, магло ўжо ляжаць на тваім рэдактарскім стале. Ну ды — ты на гару, а чорт за нагу — прыйшлося адкласці пачатую справу і пісаць гэты адкрыты ліст. У чым справа?

Разгарнуў нумар "Народнай Волі" за 25 студзеня г.г. З аднаго боку (з адной паласы), узрадаваўся публікацыі "С любовью к Беларуси" — гутарцы Марыі Эйсмант з незвычайным госцем, французам Мішэлем Буішэ; узрадаваўся таму, як ён — не прафесійны палітык, не дыпламат, не навуковец-этнолаг, а звычайны паштовы служачы, просты, ці, як ён сам кажа, "карэнны француз", — з якімі разуменнем і спагадай гаворыць пра нашу моўную сітуацыю, як успрымае нас, беларусаў. *"Толерантные, не грубые, любезные. В отношениях между собой искренние...".* Гэта з аднаго боку. Станоўчага. А з другога (з другой газетнай паласы) — збянтэжыла пададзеная кідка, з размахам, пад рубрыкай "Рэха канфлікту" і з пазнакай "Ад рэдакцыі" публікацыя зусім іншага плана — ваяўнічая заява Васіля Якавенкі. Надрукавана яна пад загалоўкам "Перакулены свет Парнаса, альбо Чаму я спадзяюся на аднаўленне ў шэрагах Саюза беларускіх пісьменнікаў". Ды па-сапраўднаму заяву трэба было б назваць інакш. Як? Там — "С любовью к Беларуси", а тут — з нелюбоўю і непавагай аднаго беларуса да другога.

Далібог, Іосіф Паўлавіч! Ты ж, пэўна, адзначыў, не мог не адзначыць, падпісваючы матэрыял да друку, як яго аўтар ставіцца да гэтых самых "парнасцаў", сваіх калег па пяры, як выглядае ў ягонай, насмешліва-карыкатурнай інтэрпрэтацыі пасяджэнне Рады СБП. Не інакш, выходзіць, як сходка зламыснікаў, варожа настроеных у дачыненні да аўтара "Пакутнага веку". Зусім не "толерантные", далёка не "любезные" і "не искренние в отношениях между собой" яны, сябры Рады, неяк дзіўна *"заходзяць і рассаджваюцца па радах у невялічкай прадаўгаватай зале".* Некаторыя вітаюцца, некаторыя — не. Галовы ў некаторых апушчаныя, а *"адзін дык наогул збег, каб не сустракацца са мной вачыма".* Словам, чамусьці не выказваюць яны, зламыснікі, гарачага жадання скарыстаць *"дадзены ім шанц"* і з прабачэннем выправіць свой *"грубы пралік",* сваю, вядома ж, не менш грубую *"памылку".* (Сапраўды, нейкі перакулены з ног на галаву свет... Хто тут каму і які дае шанц? Пра чые пралікі, памылкі павінна ісці насамрэч гаворка?) Мала таго, гэтыя *"радаўцы"* (эпітэт В.Якавенкі) задаюць яшчэ нейкія *"няўцямныя"* пытанні. А некаторыя хоць і спрабуюць *"змякчыць" атаку агрэсіўнага крыла",* ды тут жа падтрымліваюць прапанову — **пакаяцца** (падкрэслена чорным у заяве). Пакаяцца так, як некалі змушалі гэта зрабіць сярэднявечныя інквізітары Яна Гуса. Так, так, аўтар заявы на поўным сур'ёзе параўноўвае сітуацыю з той, сярэднявечнай, а сябе гэтак жа сур'ёзна прыпадабняе да спаленага на кастры нацыянальнага героя — пакутніка Чэхіі. А як жа, ён, В.Якавенка, па яго сцвярджэнні, *"больш чым хто дбаў і дбае пра саюз".*

Нястомна дбаючы пра саюз, пра чысціню ягоных шэрагаў, выяўляе ганебную з'яву — залежнасць сябраў Рады ад Б.Пятровіча і А.Пашкевіча як рэдактараў, ад магчымасці друкавацца. Вось, маўляў, адкуль гэтыя *"прынцып хаўрусу",* беспрынцыповасць, *"страта сумлення, якое больш не вернецца"* (канчатковы прысуд сябрам Рады). Прытым ні словам, нават ні намёкам пра тыя, можна сказаць, экстрэмальныя ўмовы, у якіх даводзіцца жыць апальнаму пісьменніцкаму саюзу пасля адчужэння ўладамі яго маёмасці і перыядычных літаратурных выданняў. Вось такая прынцыповасць.

Ці нагадвае хоць крыху, паважаны Іосіф Паўлавіч, усё гэта, гэтая ваяўнічая "разборка" сапраўднае *"спадзяванне на аднаўленне ў шэрагах Саюза беларускіх пісьменнікаў",* жаданне быць разам з імі не толькі фармальна, але і маральна, духоўна? І, з другога боку, ці не дзіўна наогул выглядае жаданне быць у тым саюзе, які ўзначальваюць *"самазадаволеныя",* нячыстыя на руку кіраўнікі і падкупленая імі, маральна дэградаваная Рада? Пагадзіцеся, што — дзіўна.

Асаблівае месца займае ў "Перакуленым свеце Парнаса..." тэма пакаяння. Дужа акцэнтуе на ёй Васіль Цімафеевіч, акцэнтуе і ўсё ў тым жа духу ўтрыруе, скажае. Чытач "Народнай Волі" ўводзіцца ў зман. На самай жа справе — даю даведку — у ходзе пасяджэння не гучалі і словы гэтыя: *"пакаянне", "пакаяцца".* Не прамаўлялі іх ні старшыня саюза і яго намеснікі, ні хто-небудзь з сябраў Рады. Ішла адпаведная сітуацыі таварыская, прынцыповая, ды без якой-небудзь прадузятасці, тым болей — агрэсіўнасці размова.

У тым плане, ці ўсведамляе В.Якавенка адказнасць за сваю несумяшчальную з пісьменніцкай этыкай дзейнасць, за той маральны ўрон, які нанёс і прадаўжае наносіць найстарэйшаму ў краіне, адданаму беларускай справе творчаму саюзу. Іначшай размова не магла быць ужо хаця б па той простай прычыне, што дзяржаўныя органы (Мінюст, пракуратура, аддзел па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі), якія В.Якавенка, па яго ж словах, *"падключыў да выяснення абставін",* не знайшлі нічога процізаконнага ў фінансавай і арганізацыйнай дзейнасці кіраўніцтва СБП. Не знайшлі, хоць праверкамі займаліся, трэба думаць, вопытныя, спрактыкаваныя ў сваёй справе спецыялісты. І натуральна, што ў такім разе сябры Рады не толькі мелі маральнае права, ды і былі змушаны ставіць пытанне аб тым, каб колішні баявы старшыня рэвізійнай камісіі прызнаў сваю віну, публічна абверг свае, як ён кажа, *"істотныя прэтэнзіі да таго ці іншага",* гэта значыць, беспадстаўныя абвінавачанні. Так ставілі пытанне калегі па пяры. Гэтага патрабавала і элементарная жыццёвая логіка.

Ды ў аўтара "Перакуленага свету Парнаса...", як бачым, нейкая іншая логіка, іншая, не "парнаская" праўда.

Вось такія пірагі, паважаны Іосіф Паўлавіч. Не вельмі прывабныя, не зусім смачныя. І спечаныя яўна не па тым рэцэпце, пра які кранальна гаворыцца ў прадмове "Ад рэдакцыі": *"Ніхто і падумаць не мог, што тыя, хто павінен моцай усяго свайго таленту адстойваць дэмакратыю, свабоду слова, выключаць са складу СБП таго ж прынцыповага і ваяўнічага В.Якавенку".* Нейкая новая, скажу, трактоўка паняцця "дэмакратыя": усе ідуць не ў нагу, а толькі адзін, прынцыповы і ваяўнічы, рашуча тупае ў нагу. Яшчэ да таго ж заўважаеш, што прыведзенае выказванне рэдакцыі чамусьці літаральна, слова ў слова, паўтарае адпаведны пасаж у ранейшай публікацыі, якая была змешчана ў "Народнай Волі" за 19 кастрычніка 2012 года пад загалоўкам "Ці адновяць Васіля Якавенку ў шэрагах Сюза беларускіх пісьменнікаў?". "Там было: "Ніхто і падумаць не мог, што тыя, хто павінен моцай усяго свайго таленту..." і г.д. Там гэтыя словы належаць нейкаму Кастусю Вількоўскаму (псеўданім, вядома), а цяпер ужо ідуць ад самой рэдакцыі.

Трэба ж! Такая сімпатыя да аднаго і не меншая антыпатыя, недавер да іншых, да ўсіх астатніх? Няўжо такая пазіцыя газеты, паважаны Іосіф Паўлавіч? Аб'ектыўная? Аргументаваная? Не, не скажу так. Хаця, скажу, у рэдакцыі былі магчымасці для таго, каб разабрацца, быць аб'ектыўнай. Пасля з'яўлення ў газеце скандальнага артыкула "Мільянеры-жабракі, альбо Дзіўнае існаванне Саюза беларускіх пісьменнікаў" з заявай у адказ выступіла група вядомых паэтаў і празаікаў, сябраў Рады СБП. Ты, мяркую, памятаеш разважны тон заявы і яе змест. У ёй былі доказна, пераканаўча абвергнуты абвінавачанні ў адрас тагачаснага старшыні саюза А.Пашкевіча. Сам факт з'яўлення артыкула "Мільянеры-жабракі..." быў расцэнены як, па сутнасці, спроба дыскрэдытаваць дзейнасць аўтарытэтнай творчай арганізацыі. Потым, у снежні 2011 года, адбыўся чарговы, XVI па ліку, справаздачна-выбарчы з'езд пісьменніцкага саюза. Дэлегаты з'езда далі высокую ацэнку дакладу Алеся Пашкевіча "Беларуская літаратура — гарант нацыянальнай незалежнасці". Станоўча, без якіх-небудзь непрыемных пытанняў, прынялі справаздачу намесніка старшыні рэвізійнай камісіі Уладзіміра Сіўчыкава. Абралі старшынёй саюза Барыса Пятровіча (Сачанку). І амаль пераважнай большасцю пацвердзілі выключэнне з саюза Васіля Якавенкі.

Здавалася б, паважаны Іосіф Паўлавіч, што пасля ўсяго гэтага — гэтых кропак над "і" — ужо не было рэзону вяртацца газеце да "гучнага канфлікту паміж..." ("Ад рэдакцыі"). Не было рэзону, сэнсу не было. Тым болей — неабходнасці так актуалізаваць тэму.

Здавалася б. Ды вось: "Перакулены свет Парнаса...". Скажу шчыра, збянтэжыла не столькі з'яўленне чарговай "выкрывальнай" публікацыі Васіля Якавенкі, колькі той факт, што яна "гасцінна" змяшчаецца на паласе паважанай, папулярнай у добрым сэнсе слова газеты. Навошта? З якой мэтай? Дзеля чаго?

Пытаюся ж, вядома, не толькі ад сябе асабіста. Патэлефанаваў Ніл Гілевіч, і гэтыя пытанні гучалі падчас нашай размовы, якая стала своеасаблівым працягам яго памятных публікацый на старонках "Народнай Волі" — "Саюз пісьменнікаў: дзеля чаго ён патрэбен?" і "Каментар да апошняга пасяджэння Рады СБП". Пазваніў у дзень выхаду газеты доктар медыцынскіх навук і літаратар, прафесар Эдуард Іосіфавіч Збароўскі і спытаўся: "Што, усё тая ж гісторыя?" І загаварыў пра псіхалогію пазітыўную і псіхалогію негатыўную, пра маральную шкоднасць апошняй. Я, са свайго боку, прывёў у якасці ілюстрацыі згаданае вышэй інтэрв'ю са Стэфанам Эрыксанам, у прыватнасці яго пажаданне, каб мы, беларусы, былі больш добразычлівымі адзін да аднаго, больш адзін аднаго паважалі і "шукалі кампрамісы дзеля краіны".

Залатыя і ў час прамоўленыя (надрукаваныя) словы! І маюць самае непасрэднае дачыненне да тэмы майго адкрытага ліста. Заўважу, дарэчы, дарагі Іосіф Паўлавіч, што з імі, з мудрым пажаданнем нашага замежнага сябра пераклікаецца па-свойму твая "Калонка рэдактара". Маю на ўвазе твой артыкул "Пасля прэс-канферэнцыі...", а непасрэдна — радкі пра тое, што сёння нам трэба "не канфліктаваць паміж сабой, а аб'ядноўвацца дзеля агульнага ўратавання... І дзейнічаць рашуча ў інтарэсах краіны, у інтарэсах дзяржавы, у інтарэсах кожнага, хто жыве на нашай святой зямлі".

Абсалютна згодны тут з табой, шаноўны спадар рэдактар. Напраўду, нецярпімасць, самаедства, вузкаэгаістычнае высвятленне адносін паміж сабой, у тым ліку ў прафесійных асяродках, — недаравальная для нас, беларусаў, раскоша. Таму найперш і мусіў адкласці пачатае эсэ, іншыя літаратурныя справы і ўзяўся пісаць гэты адкрыты ліст. Менавіта дзеля нашай, беларускай справы.

Анатоль ВЯРЦІНСКІ.

АД РЭДАКЦЫІ

Пад адкрытым лістом знакамітага паэта Анатоля Вярцінскага можна было б напісаць толькі два словы — "Без каментарыяў". Калі б не адно "але"...

Навошта, шаноўны Анатоль Ільіч, уцягваць "Народную Волю" ў канфлікт, які вось ужо каторы месяц не згасае ў Саюзе беларускіх пісьменнікаў? Газета не суддзя ні Вам, ні таму ж В.Якавенку. Мы ўсім даём слова. Галоўнае — каб разам з бруднай вадой, як кажуць, не выплюхнулі дзіця. Не згінуў бы ва ўнутраных разборках сам творчы саюз...

ДА ВЕДАМА!

95-я ўгодкі БНР будуць адзначацца 24 сакавіка

Аргкамітэт па святкаванні чарговых угодкаў БНР вызначыўся з фарматам мерапрыемства ў Мінску.

У працы аргкамітэта ўдзельнічалі кіраўнікі ці прадстаўнікі Партыі БНФ, Аб'яднанай грамадзянскай партыі, руху "За свабоду", аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" і іншыя.

Шэсце і мітынг у гонар 95-х угодкаў Беларускай Народнай Рэспублікі вырашана правесці не ў панядзелак 25 сакавіка, а днём раней — у нядзелю. Вырашана таксама, што аптымальны час збору ўдзельнікаў — 12 гадзін на пляцоўцы каля ўваходу ў Батанічны сад. У заяўцы на шэсце будзе падавацца маршрут: праспект Незалежнасці, вуліца Сурганава, парк Дружбы народаў, дзе арганізатары і хочуць правесці мітынг.

Нагадаем, што яшчэ пару гадоў таму прадстаўнікі дэмакратычных сіл катэгарычна адмаўляліся ад правядзення мерапрыемстваў на плошчы Бангалор, патрабуючы дазволу на акцыі ў людных месцах. Ужо не патрабуюць...

ДАРЭЧЫ

Рэха «шведскіх мядзведзікаў»

Памежніка, які прапусціў "плюшавы дэсант", асудзілі на два гады калоніі ўзмоцненага рэжыму. Яго абвінавацілі ў тым, што ў парушэнне службовых абавязкаў ён не далажыў аб шведскім самалёце, які парушыў Дзяржаўную мяжу Беларусі.

Прыгавор быў вынесены яшчэ 4 студзеня адным з ваенных судоў.

Нагадаем, што спачатку Міністэрства абароны і Дзяржаўны памежны камітэт увогуле заяўлялі, што ніякага парушэння мяжы не было, што ўсе паведамленні пра "дэсант мядзведзікаў" — гэта інтэрнэт-інсінуацыі. КДБ Беларусі, аднак, распачаў крымінальную справу па факце незаконнага перасячэння мяжы, у межах якой і былі затрыманы студэнт Інстытута журналістыкі Антон Сурапін, які размясціў на сваім сайце здымкі мядзведзікаў, рыэлтар Сяргей Башарымаў, што здаваў кватэру грамадзянам Швецыі (іх пазней выпусцілі), і невядомы ваеннаслужачы-памежнік, прозвішча якога да гэтага часу не вядома. Справа апошняга дайшла да суда.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Валяціна РЖАНЫХ: «З Вікай, калі сустракаемся, наогул пра тэніс не гаворым...»

Як вядома, у мінулую нядзелю Віка Азаранка выйграла прэстыжны турнір у сталіцы Катара (прызавы фонд — 2,369 млн долараў). У фінале наша суайчынніца перамагла, бадай што, сваю галоўную канкурэнтку — амерыканку Серэну Уільямс — 2:1.

— Віка зараз проста ў бліскучай форме, — распавяла "Народнай Волі" **Валянціна Ржаных, першы трэнер спартсменкі**. — Нават у лепшай, чым падчас турніру ў Аўстраліі. Яна дабавіла літаральна ва ўсіх кампанентах...

— У вашай вучаніцы зараз, калі ведаеце, з'явіўся новы бойфрэнд — скандальны амерыканскі рэпер Рэдфу. Можа, гэты хлопец нейкім чынам падштурхоўвае Вікторыю да перамог?

— Не ведаю, бойфрэнд ён ці нехта яшчэ, але, калі шчыра, то гэты малады чалавек мне не падабаецца. Ён, безумоўна, таксама сусветна вядомы, але, як мне падаецца, не для Вікі. Хоць чаго я буду лезці не ў сваю справу? Можа, гэты Рэдфу — добры чалавек... Дарэчы, з Сяргеем Бубкам (былым хлопцам спартсменкі) Віка мяне знаёміла. Вельмі спакойны.

— Ці зможа Вікторыя ў бліжэйшы час вярнуць сабе званне першай ракеткі свету?

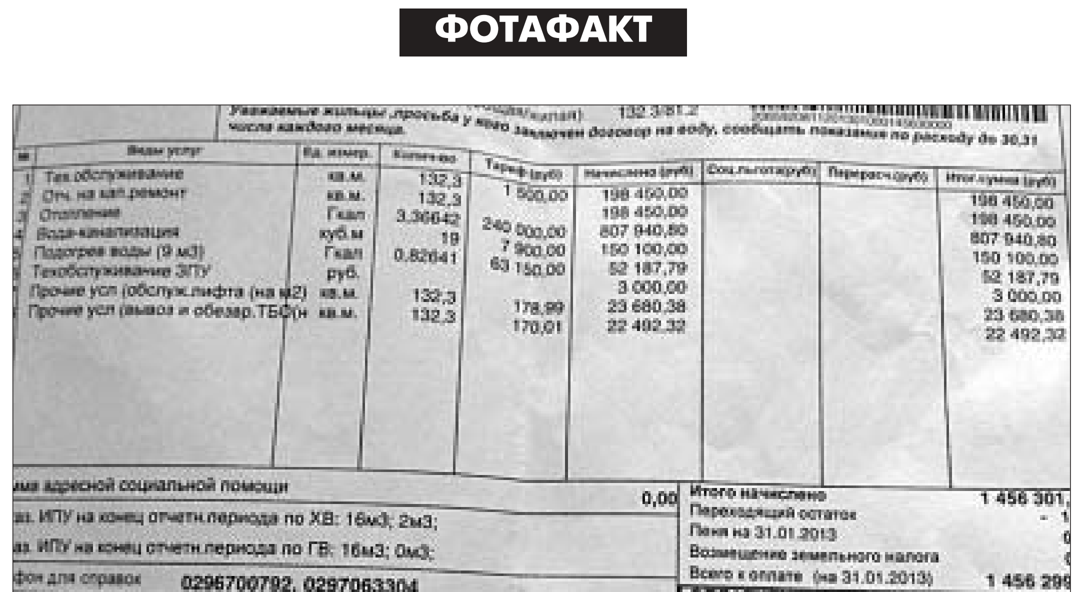
— Я не магу сказаць, калі гэта адбудзецца па часе, але думаю, што так яно і будзе. Вікторыі ж пакуль усяго 23 гады. А той жа Серэне Уільямс ужо 31.

— Зараз вы даяце нейкія парады знакамітай вучаніцы, калі сустракаецеся?

— Калі мы сустракаемся, то пра тэніс наогул не гаворым. Ды і Віка сама цяпер можа каму заўгодна даць параду.

Алесь СІВЫ.

ФОТАФАКТ

Уважаемые жильцы, просьба у кого заключен договор на воду, сообщать показания по расходу до 30,31 числа каждого месяца.

	Виды услуг	Ед. измер.	Количество	Тариф (руб)	Начислено (руб)	Соц.льгота (руб)	Перерасч. (руб)	Итог.сумма (руб)
1	Тех.обслуживание	кв.м.	132,3		198 450,00			198 450,00
2	Отч. на кап.ремонт	кв.м.	132,3	1 500,00	198 450,00			198 450,00
3	Отопление	Гкал	3,36642	240 000,00	807 940,80			807 940,80
4	Вода-канализация	куб.м	19	7 900,00	150 100,00			150 100,00
5	Подогрев воды (9 м3)	Гкал	0,82641	63 150,00	52 187,79			52 187,79
	Техобслуживание ЗПУ	руб.			3 000,00			3 000,00
	Прочие усл (обслуж.лифта (на м2)	кв.м.	132,3	178,99	23 680,38			23 680,38
	Прочие усл (вывоз и обезвр.ТБО(н	кв.м.	132,3	170,01	22 492,32			22 492,32

...ма адресной социальной помощи 0,00
...з. ИПУ на конец отчетн.периода по ХВ: 16м3; 2м3;
...з. ИПУ на конец отчетн.периода по ГВ: 16м3; 0м3;
...фон для справок 0296700792, 0297063304
ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

Итого начислено	1 456 301
Переходящий остаток	[illegible]
Пеня на 31.01.2013	[illegible]
Возмещение земельного налога	[illegible]
Всего к оплате (на 31.01.2013)	1 456 29[illegible]
ОПЛАТИТЬ	1 456 30[illegible]

Некаторыя мінчане ў шоку: за студзень плата за кватэру ў іх перавысіла 1 мільён рублёў.

Такія астранамічныя лічбы ў жыроўках аказаліся платай за тыя кватэры, дзі ніхто не зарэгістраваны. Як правіла, гэта кватэры, якія людзі атрымалі ў спадчыну пасля смерці бацькоў і не хочуць прадаваць, бо чакаюць, пакуль падрастуць свае дзеці і кватэры спатрэбяцца ім.

З 1 студзеня для такіх кватэр павысіўся кошт цэнтральнага ацяплення, водазабеспячэння і каналізацыі, тэхабслугоўвання квадратнага метра. І як цяпер за гэтыя кватэры разлічыцца?..

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19 ЛЮТАГА 2013 г.

РАКУРС

Программисты недовольны… климатом

Семь мужичков из поэмы Некрасова “Кому на Руси жить хорошо” исходили множество дорог, но так и не нашли ответа на интересовавший их вопрос. Чтобы найти тех, кому хорошо живется в сегодняшней Беларуси, мне не понадобилось далеко ходить. Достаточно было выйти в интернет. Этими счастливчиками оказались программисты. Люди, благодаря которым у нас есть это средство связи и обмена информацией, а почти у каждого школьника мобильный телефон в кармане, включающий в себя функции персонального компьютера. Впрочем, не только интернет и мобильные телефоны — большинство современных электронных устройств, в том числе промышленные станки, не обошлись без вмешательства программистов.

Их готовит, например, ФПМИ (факультет прикладной математики и информатики) БГУ. До 1993 года он назывался просто ФПМ, тогда эта аббревиатура неформально расшифровывалась как “факультет, покинутый мужчинами”. У кузницы программистских кадров было ярко выраженное женское лицо. А преобладание в какой-либо профессии женщин в наших реалиях, как известно, означало, что эта профессия не престижна и плохо оплачивается. С тех пор ситуация сильно изменилась. Хотя первым программистом в мире была именно женщина, англичанка Лавлейс Августа Ада Кинг. Если вы захотите найти в интернете информацию по ключевому словосочетанию “женщина-программист”, то рискуете нарваться на такое определение: “Женщина-программист — это как морская свинка. Ничего общего ни с морем, ни со свиньей”. Само собой, издевательская характеристика придумана мужчинами. С тех пор, как в отрасль пришли большие деньги, они в ней полностью доминируют.

На сегодняшний день программисты являются самыми высокооплачиваемыми наемными работниками в нашей стране. Средняя зарплата в сфере, которая официально называется “деятельностью, связанной с вычислительной техникой”, составила в декабре 2012 года 13 миллионов 608 тысяч 671 рубль, то есть более полутора тысяч долларов. Во всем мире они относятся к классу высокооплачиваемых специалистов, но в Беларуси программисты возвышаются над трудящейся массой как одинокая сосна на утесе. Только те, кто занят “финансовым посредничеством” (10.342.199 рублей), “производством кокса, нефтепродуктов и ядерных материалов” (10.030.871 рублей) и “деятельностью воздушного транспорта” (9.258.296 рублей), могут чувствовать себя на равных с ними. Зарплаты всех остальных в два, три, четыре раза ниже. Для сравнения: средний заработок социальных работников, находящихся в самом низу зарплатной пирамиды, в 4,9 раза меньше — 2.745.221 рубль.

Даже статистика зарплат в США, где разрыв между богатыми и бедными один из самых высоких, не вызывает такого острого чувства, что “здесь что-то не так”. Разрыв в зарплатах достигает десяти и более раз, но смягчается за счет большого буфера, многоступенчатого перехода от верха к низу. У нас же это выглядит как лестница с поломанными ступенями — три миллиона, семь, тринадцать, причем большинство как минимум в два раза не дотягивает до верхушки. Разница с европейскими странами будет, конечно, еще более разительной. Верхушка там вознеслась не так высоко, зарплаты основной массы отличаются не в разы, а на проценты. Кому-то это может показаться “уравниловкой”, зато ни у кого нет повода чувствовать себя обделённым.

По сравнению с белорусскими программистами обделенными себя невольно почувствуют почти все, кто занят в экономике в роли наемных работников. Что же они собой представляют?

На запрос о том, какое количество граждан занято в “деятельности, связанной с вычислительной техникой”, и какой процент ВВП она создает, Национальный статистический комитет дал “Народной Воле” следующий ответ: “В 2011 году численность занятого населения, деятельность которого связана с вычислительной техникой, составила 32,9 тысячи человек, удельный вес валовой добавленной стоимости деятельности, связанной с вычислительной техникой, в ВВП составил 1%”.

Казалось бы, что такое 1% ВВП? Сущий пустяк, не о чем говорить. Но ведь за этой жалкой цифрой — ядро современных технологий, современной организации труда и основа всей коммуникации в сегодняшнем мире. Убери всю созданную программистами электронику — и современный мир рассыплется. Не говоря о том, что достаточно программистам взбунтоваться, превратившись в злостных хакеров, — жизнь застопорится: и самолеты летать не будут, и поезда перестанут ходить. Так что особый интерес к этой социальной группе вполне закономерен.

По информации специализированных интернет-ресурсов, среднестатистический программист — это мужчина в возрасте 25—26 лет, работающий в Минске. Конечно, программистам далеко до привычек “владельцев заводов, газет, пароходов”, их бытовая жизнь в общих чертах не слишком отличается от жизни сограждан. Не им принадлежат самые дорогие машины на улицах столицы и коттеджи в его окрестностях, не они носят часы за десятки тысяч долларов. И все же им необязательно недоедать, чтобы купить себе айфон или айпад. Они могут себе позволить класть понравившиеся продукты в корзину, не обращая внимания на цену, или вообще заказывать их по интернету. Да и посидеть в кафе для них не событие. Съездить за границу, хоть в Европу, хоть в Азию, тоже не проблема. В редких случаях, когда у программиста есть жена и дети, он в состоянии позволить жене быть домохозяйкой. Эти маленькие по западным меркам радости в наших реалиях многим покажутся непозволительной роскошью.

В оппозиционно настроенной среде бытует мнение, что сохранение нынешнего политического режима в Беларуси поддерживают несовременные граждане с низким уровнем доходов. А сторонниками перемен в первую очередь являются обеспеченные и независимые люди. Программисты обеспечены и мало зависят от государства. Большей частью они работают в частных компаниях, но, если понадобится, могут работать в одиночку из любой точки земного шара, лишь бы там было подключение к интернету. Кроме того, деятельность, которой они заняты, малопонятна белорусской власти и очень далека от нее. Совокупность этих факторов, по идее, должна делать программистов социальными новаторами, чуждыми любого консерватизма.

Чтобы выяснить, так ли это на самом деле, я опросил 30 программистов. Результат оказался неожиданным. Скажем, на вопрос о том, комфортно ли им живется в Беларуси, все ли устраивает или что-то хотелось бы изменить, чаще всего высказывалось недовольство… климатом. А так — “вполне комфортно”. Это не значит, что программисты в буквальном смысле слова поддерживают нынешний политический режим, как его поддерживают члены “Белой Руси”. Или что они готовы приветствовать любой зигзаг его политики, например, назначение Петра Петровича Прокоповича вице-премьером. Или что по вечерам они смотрят БТ... Ничего подобного! Многие даже не знают слов гимна “Мы, белорусы...” и не испытывают душевного подъема во время его исполнения. У них всего-навсего нет острой нужды в переменах.

Если подумать: почему тот или иной человек вообще может испытывать в них нужду? Если он не политик, который в результате перемен рассчитывает прийти к власти, чтобы осчастливить народ. Я не возьму на себя смелость дать исчерпывающий ответ на этот вопрос, но несколько причин нужды в переменах могу назвать. Это может быть физическая невыносимость условий существования, когда действительно нечего терять, кроме своих цепей. Невозможность полной профессиональной и личностной реализации в сложившихся условиях. Острое переживание вопиющей несправедливости существующего порядка. Наконец, стремление к лучшему будущему, к строительству которого ты готов приложить свои знания, умения, таланты и мечты.

Экономическим условиям существования программистов можно только позавидовать. Дело не только в размере дохода, а в том, что это заработная плата. Доход предпринимателя может быть значительно выше, но ему приходится рисковать, зачастую жить в режиме “пан или пропал”, тогда как программист пользуется преимуществами положения бюджетника, имея при этом достойные деньги.

Программист не только зарабатывает хорошо, он удовлетворяет еще и нематериальную потребность — в самореализации. Из 30 программистов, отвечавших на предложенные мной вопросы, большинство причиной выбора своей профессии назвали “интерес” (“с детства нравилось”, “я люблю то, что делаю”, “кайф”, “определенный склад ума”, “возможность творить”). Это если не уникальный, то довольно редкий случай по нынешним временам, когда обладатель профессии знает, почему ее выбрал, и это не конъюнктура рынка.

Значит, две причины нужды в переменах отпадают.

Как и вообще у технарей, у программистов снижено эмоциональное восприятие. Кроме того, среди них распространено несколько презрительное отношение к гуманитарным вопросам. Переживание несправедливости — это прежде всего эмоция. Несправедливость — понятие гуманитарное, а техника не знает морали. Если чисто технически белорусское общество функционирует, не задевая самого программиста, на всё остальное он способен смотреть спокойно.

Остается только один вариант. Раз уж программисты — это новаторский класс, техническое новаторство может возбудить желание новаторства социального. Обезьяна с гранатой опасна, а обезьяна с айфоном смешна и нелепа. Почему бы не подтянуть несколько отсталую социальную реальность до уровня новой технической реальности?

Программист **Роман Максименко** считает, что в этом-то и состоит главный недостаток программистского сообщества в Беларуси — в отсутствии открытий и свежих идей:

“Относиться серьезно к белорусской сфере IT можно было бы, если бы так случилось, что она — и вместе с ней все освоившие десятипальцевый метод ввода на клавиатуре индивиды — представляла бы из себя нечто большее, чем обычную плантацию обезьян, слепо клепающую день за днем абсолютно не нужные в контексте времени вещи. Тысячи приложений-однодневок под различные мобильные платформы, сотни тысяч неинтересных веб-страниц и бесчисленное множество программ для фиг знает каких нужд — вот в общем-то и всё, чем может похвастаться белорусский IT за последние десять лет своего активного существования. Мир не увидел никаких открытий, не узрел свежих идей и не проникся ничем новым благодаря белорусскому программисту. Да, теперь какой-нибудь Джон Смит из-под Лондона имеет возможность печатать свои фоточки “на лету”, пользуясь пятым айфоном. Но разве это может считаться хоть каким-то поводом для гордости? Вряд ли”.

Но в этом обвинении, брошенном своим же коллегам по цеху, как раз чувствуется тоска по идеям и открытиям. Если она присуща не одному Роману, возможно, программисты не так безнадежны?

Дмитрий ГАЛКО.

Беларусь — у дзясятцы краін з найбольш жорсткай цэнзурай

Такую выснову зрабіў Міжнародны камітэт у абарону журналістаў, штаб-кватэра якога знаходзіцца ў Нью-Ёрку.

У дачыненні да Беларусі адзначана, што Аляксандр Лукашэнка кіруе найбольш цэнзураванай краінай свету, працягвае палітыку задушэння крытычнай журналістыкі і падаўлення свабоды меркаванняў. “Чатыры асобы былі арыштаваны за выказванне сваіх меркаванняў. Жорсткая рэакцыя на “плюшавых медзведзянят” адлюстроўвае рэпрэсіўную палітыку ўлад”, — заўважаецца ў справаздачы.

Нагадаем, што і зараз пад следствам знаходзіцца журналіст з Гродна Анджэй Пачобут, які працуе на польскую “Газету Выборчу”. Яго абвінавацілі ў паклёпе на Аляксандра Лукашэнку і нават некаторы час пратрымалі ў следчым ізалятары. Потым выпусцілі, але справа супраць Анджэя не спынена і ў любы момант можа быць перададзена ў суд.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО…

Беларусы не будуць удзельнічаць у выбарах Папы

Прадстаўнікі Рымска-каталіцкага касцёла ў Беларусі не будуць удзельнічаць у выбарах новага Папы Рымскага пасля маючай адбыцца 28 лютага адстаўкі цяперашняга пантыфіка Бенедзікта XVI. Аб гэтым паведаміў дырэктар інтэрнэт-партала беларускага касцёла catholic.by ксёндз Юрый Марціновіч. Паводле яго слоў, Беларусь не можа ўдзельнічаць у канклаве — сходзе кардыналаў, які склікаецца пасля смерці або сыходу ў адстаўку пантыфіка для абрання новага кіраўніка Святога Прастола, паколькі ў краіне цяпер няма адказнага кардынала.

Ксёндз Юрый адзначыў, што адзіным беларускім кардыналам сучаснасці быў першы мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, старшыня Канферэнцыі каталіцкіх біскупаў Беларусі Казімір Свёнтак, якога не стала ў ліпені 2011 года.

“Верагодна, што біскупская дэлегацыя з Беларусі будзе ўдзельнічаць ва ўрачыстасцях з нагоды ўваходжання на пасаду новага Папы”, — паведаміў дырэктар партала.

ДАРЭЧЫ

Рашэнне Бенедзікта XVI аб сыходзе па-рознаму ўспрынялі ў свеце. А вось Канферэнцыя каталіцкіх біскупаў у Беларусі, атрымаўшы звесткі аб яго сыходзе, накіравала ў Ватыкан ліст удзячнасці. Беларускія каталіцкія біскупы ад імя духавенства і народа выказалі пантыфіку сваё разуменне і салідарнасць, а таксама пажадалі яму моцнага здароўя.

ПАРАЎНАЕМ

Закон адзін для ўсіх?

У апошнія дні мінулага года ў Гомелі быў асуджаны індывідуальны прадпрымальнік, справа якога цікавая толькі адным — яго абвінавацілі па тым жа артыкуле, паводле якога засудзілі Алеся Бяляцкага.

Аднак, як перадае агенцтва БелаПАН, 32-гадоваму жыхару Гомеля прысудзілі два гады абмежавання волі без накіравання ў папраўчую ўстанову адкрытага тыпу, без канфіскацыі маёмасці, але з пазбаўленнем права займацца прадпрымальніцкай дзейнасцю тэрмінам на два гады. Фактычна прадпрымальнік пакараны так званай “хатняй хіміяй” і будзе адбываць пакаранне дома.

Паводле паведамлення пракуратуры Чыгуначнага раёна Гомеля, гэты прадпрымальнік з чэрвеня па кастрычнік 2011 года не заплаціў падаткаў у асабліва буйным памеры (артыкул 243 Крымінальнага кодэкса) — на суму больш як 200 мільёнаў рублёў. Па прысудзе з прадпрымальніка спагнаны гэтыя сродкі.

Па гэтым жа артыкуле ў лістападзе 2011 года быў пакараны праваабаронца Алесь Бяляцкі, якога засудзілі за нявыплату падаткаў з сум, якія ён атрымліваў для дапамогі ахвярам рэпрэсій і праваабарончай дзейнасці. Першамайскі раённы суд Мінска пакараў Алеся 4,5 года ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці.

Вось такі справядлівы ў нас суд, і такі — адзіны для ўсіх — закон.

ЧУЛІ?

Кватэры стануць меншыя

Архітэктары прыдумалі, як зрабіць будаўніцтва новых кватэр больш танным. Дзеля гэтага ў кватэрах будуць аб’ядноўваць кухню, калідор і гасціную.

Акрамя таго, зменіцца плошча кватэр. Аднапакаёўкі з 46—49 квадратных метраў зменшацца да 40, двухпакаёвыя кватэры — з 68—80 “квадратаў” (у розных варыянтах) да 55; трохпакаёвыя кватэры, якія дасягалі 93 квадратных метраў, уціснуцца да 80.

Першыя дамы новай планіроўкі ў Мінску пачнуць будаваць ужо ў гэтым годзе.

СІТУАЦЫЯ

Абласны суд адмяніў прыгавор апазіцыянеру

Справа Яўгена Басарэўскага будзе разглядацца ад пачатку.

Гомельскі абласны суд адмяніў рашэнне Жлобінскага раённага суда пакараць трыма гадамі зняволення з адтэрміноўкай сябра партыі “Справядлівы свет” Яўгена Басарэўскага.

Справа будзе накіравана на новы разгляд у Жлобінскі раённы суд.

Суддзі палічылі, што падчас судовага працэсу не былі разгледжаны вынікі незалежных экспертыз, якія пацвярджаюць невінаватасць Яўгена Басарэўскага і яго былой калегі Валянціны Касцюкевіч.

Пры касацыйным разглядзе абласны пракурор паўтарыў слова ў слова тое ж самае, што і дзяржаўны абвінаваўца са Жлобіна, папрасіўшы пакінуць рашэнне суда ў сіле, але абласны суд прыняў бок абароны.

Агулам суд над Яўгенам Басарэўскім цягнуўся з 2010 года, калі актывіст спрабаваў вылучыцца ад партыі “Справядлівы свет” у якасці кандыдата ў дэпутаты на выбарах у мясцовыя Саветы. Напярэдадні мясцовых выбараў-2010 Камітэт дзяржаўнага кантролю правёў праверку Упраўлення камунальнай уласнасці, якую на працягу пяці гадоў (з 2004-га па 2009 год) узначальваў Басарэўскі. КДК выявіў, што прадпрыемства як быццам ухілілася ад выплаты 50%-най арэнднай платы, чым нанесла ўрон дзяржаве на суму больш за 180 мільёнаў рублёў. Крыху пазней супраць жлобінскага актывіста Басарэўскага і былога бухгалтара Цэнтра ўпраўлення камунальнай уласнасці Валянціны Касцюкевіч была ўзбуджана крымінальная справа. Нягледзячы на тое што праверка Мінюста не знайшла парушэнняў у дзеяннях Басарэўскага і Касцюкевіч, суддзя Інна Шаршнёва вынесла абвінаваўчы прысуд абодвум фігурантам гэтай справы. Яны сваёй віны не прызналі.

ДА ЎВАГІ!

«Сомбелбанк» змяніў назву

Цяпер ён называецца «Ідэя Банк».

У самім банку паведамілі, што змена назвы звязана выключна з тым, што ідзе кампанія рэбрэндынгу.

Варта адзначыць, што ўласнік банка не змяніўся. ЗАТ “Сомбелбанк” — банк са стопрацэнтным замежным капіталам. Галоўны акцыянер банка — фірма Getin International Sarl (Люксембург), але ў прэсе з’яўлялася інфармацыя, што за ёй стаіць украінскі бізнес.

Нагадаем, што “Сомбелбанк” стаў трэцім беларускім банкам, які ў гэтым годзе змяніў шыльду. Пачынаюць “біяграфію” з чыстага ліста?..

ГУЧНАЯ СПРАВА

Васільеў не згодны з прыгаворам

Як паведаміла Марына Дабратворская, адвакат былога першага намесніка старшыні Мінгарвыканкама Ігара Васільева, яе падабаронны ўжо атрымаў копію прыгавора і будзе яго абскарджваць.

Нагадаем, што па прыгаворы Мінскага абласнога суда Ігар Васільеў атрымаў 14 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці. Ён быў прызнаны вінаватым у атрыманні хабару ў асабліва буйным памеры. Нагадаем, што партфель з 250 тысячамі долараў знайшлі ў рабочым кабінеце Васільева пры арышце, але агулам размова ідзе пра паўмільёна долараў.

Частка судовага працэсу над Васільевым праходзіла ў закрытым рэжыме. Але, як сцвярджае намеснік генеральнага пракурора Аляксей Стук, гэта было зроблена не таму, што нешта спрабавалі схаваць ад грамадскасці, а таму, што “на гэтым працэсе агалошваліся сакрэтныя дакументы, якія рэгламентуюць службовую дзейнасць”.

Цікава, што ў закрытым рэжыме і абсалютна ціха зараз праходзіць і суд над былым намеснікам міністра ўнутраных спраў Яўгенам Полуднем. Наколькі вядома, на працэсе ўжо ідзе допыт сведкаў. Але і ў гэтым выпадку смецце з высокіх кабінетаў вырашана не выносіць.

Ігар МАРОЗАЎ.

СУМНА!

Каму рост, каму пагост…

Агромністая колькасць людзей памірае з прычыны злоўжывання алкаголем. Летась, напрыклад, толькі ў Слуцкім раёне па гэтай прычыне развітаўся з жыццём 21 чалавек. Сярэдні ўзрост памерлых — 45 гадоў. І яшчэ... У мінулым годзе ў тым жа раёне зафіксавана 21 самагубства. Як сведчыць статыстыка, большасць суіцыдаў здзейснена — зноў-такі — у стане алкагольнага ап’янення.

Прыкладна гэткая ж карціна вымалёўваецца, калі экстрапаліраваць яе на ўсю краіну.

І толькі адно бязрадаснае суцяшэнне: алкаголь з’яўляецца прычынай заўчаснай смерці не толькі на Беларусі... Згодна з данымі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, алкаголь — прычына амаль 4% смерцяў у свеце. Ад блізкага сяброўства з зялёным змеем гіне нашмат больш людзей, чым ад СНІДу, сухотаў і войнаў. Найбольшая смяротнасць ад алкагольнай “перадазіроўкі” назіраецца ў Расіі і краінах СНД: паводле статыстыкі, кожны пяты чалавек тут памірае якраз па гэтай прычыне. У Беларусі колькасць людзей, хворых на алкагалізм, дасягнула амаль 200 тысяч чалавек. Без малога дзве з паловай тысячы грамадзян заўчасна пакінулі свет толькі ў 2010 годзе...

Дык ці можна назваць Беларусь краінай доўгажыхароў? І наогул, што чакае краіну ў дэмаграфічным плане ў бліжэйшыя 20—30 гадоў? Паводле прагнозу Міністэрства працы і сацабароны, дэмаграфічная нагрузка будзе ўзрастаць як у гарадах, так і ў сельскай мясцовасці. Прычын старэння дзве: павелічэнне долі людзей пенсіённага ўзросту і высокая смяротнасць. Так званая дэпапуляцыя ў Беларусі назіраецца ад пачатку 1993 года. Асноўныя прычыны памяншэння насельніцтва — нізкі ўзровень нараджальнасці (забяспечвае ўзнаўленне толькі на 65%) і высокая смяротнасць у працаздольным узросце. Цяпер сярэдняя працягласць жыцця беларуса складае 70,6 года. У мужчын — 64,7 года, у жанчын — 76,7 года. Як бачна, розніца ў працягласці жыцця ў жанчын і мужчын больш чым істотная. Для параўнання: у развітых еўрапейскіх краінах такая розніца не перавышае 5 гадоў.

Калі верыць рэйтынгу ЦРУ, то амаль не паміраюць заўчасна (з-за п’янства, наркаманіі, суіцыдаў ды іншых прычын) у Кувейце (2,13), Аб’яднаных Арабскіх Эміратах (2,04) і ў Катары (1,55). Горай за ўсё ў гэтым плане ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы — 17,23 выпадку смерці на 1000 жыхароў. У пяцёрцы краін з самай высокай смяротнасцю — Украіна (15,76), Лесота (15,18), Чад (15,16) і Гвінея-Бісау (15,01).

Цяпер пра тое, што нас чакае і што прагназуе беларуская дзяржава. Нацыянальнай праграмай дэмаграфічнай бяспекі Беларусі на 2011—2015 гады прадугледжана павелічэнне чакаемай працягласці жыцця да 72—73 гадоў. Яшчэ плануецца знізіць каэфіцыент агульнай смяротнасці да 12,5—13 на 1000 тысячу чалавек.

А што на “дзікім” Захадзе?.. Паводле прагнозу ААН, да 2015 года чаканая працягласць жыцця ў развітых краінах складзе 78 гадоў. А народжаныя ў 2045—2050 гадах змогуць пражыць у сярэднім 83 гады...

Паводле меркавання вядомага на постсавецкай прасторы дэмографа Сяргея Захарава, прыкладам для Расіі, Беларусі і Украіны ў справе павелічэння працягласці жыцця маглі б стаць — для пачатку — такія краіны, як Эстонія, Польшча, Чэхія і Славакія. “Стаўшы членамі Еўрасаюза, — кажа эксперт, — гэтыя краіны здолелі карэнным чынам памяняць стыль жыцця, піцейныя звычкі насельніцтва ў прыватнасці”. Верагодна ж, так, калі ўзяць пад увагу тое, што працягласць жыцця там прыкметна расце — перадусім за кошт людзей сярэдняга ўзросту.

Георгій ЧЫГІР.
Фота аўтара.

ПАЗІЦЫЯ

Ялінка абараняе Беларусь

*Мяне вельмі ўзрушыў матэрыял у "Народнай Волі" "Няўжо беларусы забіваюць апошні цвік у сваю дамавіну?". Помніце — пра Ялінку Салаўёву з Магілёва — **адзіную** вучаніцу **адзінага** беларускамоўнага 3-га класа ў горадзе з амаль 400-тысячным насельніцтвам? Няўжо сапраўды "насельніцтвам"? Выходзіць, Магілёў ("Магіла льва") стаў яшчэ і "магілай" мовы?*

Дажыліся да... дзікунства

Калі распалася савецкая імперыя, Беларусь апынулася на гістарычным зломе. Грамадства наша марудна ўсведамляе неабходнасць будаваць самастойнае жыццё, незалежную дзяржаву. Мы не сталі пакуль сапраўднымі гаспадарамі на сваёй зямлі, бо ў краіне існуюць яшчэ пакаленні савецкіх беларусаў з устаноўкай, што матэрыя — першасная, а дух — другасны. Ім здаецца, што яны жывуць у патэрналісцкай (патэр — бацька) дзяржаве...

Гістарычнымі перадумовамі так званай беларускай "толерантности", а дакладней — агульнай млявасці і абыякавасці да жыцця сталіся яшчэ з XVIII стагоддзя — дамаганні суседзяў на нашу тэрыторыю. Тут ішла бязлітасная паланізацыя, русіфікацыя, саветызацыя. Знішчэнне роднай мовы як першаэлемента культуры прывяло да дэградацыі нацыянальнай, а потым прафесійнай культуры. Курапаты, вайна, у якой беларусы апынуліся паміж молатам і кувадлам — Гітлерам і Сталіным, Чарнобыль, глабалізацыя, сусветны фінансава-эканамічны крызіс, 19 снежня... У выніку беларускае грамадства аказалася расколатым, амаль кожны жыве сам па сабе. Надзённай неабходнасцю для нашага народа зараз з'яўляецца кансалідацыя, чаго не змагла дасягнуць "белорусская" ўлада, якая яшчэ больш развяла народ па розныя бакі, падзяліла яго на сваіх і чужых.

Ва ўсіх народаў кансалідуючую ролю выконвае родная мова. Выдатны рускі філолаг, славіст і русіст, буйнейшы знаўца стараславянскага і старажытнарускага пісьменства, фальклярыст і этнограф І.Срэзнеўскі казаў: *"Язык — не только орудие познавательной и мыслительной силы человека, но сама эта сила, тело, в котором и которым она живет и без которого замирает; вместе с тем язык — скрепа семей и поколений, близко сродных или сродняющихся, образующая их в один народ... Вот почему думать о духовно-нравственном воспитании человека и не думать в то же время о его родном языке или думать о его родном языке только как об одном из предметов его образования, занимающем одно из мест в числе других изучаемых предметов, а не как о главном, основном, сосредоточивающем и поддерживающем в себе все другие, — невозможно тому, кто в самом деле решился об этом думать, думать положительно, а не просто позабавить себя или других тасованием ходячих афоризмов о воспитании, будто игральных карт".* І яшчэ: *"Народ и язык — единица неразделимая".*

Гэтую слушную думку падмацоўвае адзін з самых культурных і самых вядомых пісьменнікаў савецкага часу Канстанцін Паустоўскі: *"По отношению каждого человека к своему языку можно совершенно точно судить не только о его культурном уровне, но и о его гражданской ценности".* І далей: *"Истинная любовь к своей стране немыслима без любви к своему языку. Человек, равнодушный к родному языку, — **дикарь*** (выдз. мною. — **А.Р**.). *Он вредоносен по самой своей сути. Потому что его безразличие к языку объясняется полнейшим безразличием к прошлому, настоящему и будущему своего народа".*

Абыякавасць многіх беларусаў да роднай мовы, свайго мінулага, цяперашняга і будучага жыцця выклікае пытанне: "Выходзіць, мы ў XXI стагоддзі дажыліся... да дзікунства?"

...У 2002 годзе навучэнцы адзялення "Народны хор" Мінскага музычнага вучылішча напісалі заяву-просьбу аб выкладанні гісторыі Беларусі на роднай мове. Дырэктар вучылішча В.Башура забараніў нават рэгістраваць і прымаць гэтую заяву... Тут некалькі разоў было парушана права навучэнцаў: не прынята заява, не дадзены абгрунтаваны адказ, не забяспечана канстытуцыйнае права вучыцца па выбары на адной з дзяржаўных моў.

Падчас Міжнароднага сімпозіума "Разнастайнасць моў і культур у кантэксце глабалізацыі", які праходзіў у Мінску пад эгідай ЮНЕСКА ў ліпені таго ж года, я расказаў пра гэты выпадак намесніку міністра адукацыі сп.Фарыно. Ён тады нешта запісаў у свой сшытак. Напісанае так і засталося без водгуку. Але вось дзіва: чамусьці пры масавым загадным пераводзе беларускамоўнага навучання на рускамоўнае пасля майскага рэферэндуму 1995 г. ніхто не патрабаваў ні ад бацькоў, ні ад вучняў ніякіх прашэнняў... Нездарма ў народзе Міністэрства адукацыі празвалі "міністэрствам русіфікацыі". Сапраўды — дзікунства.

«...І на гэтай мове народ вам прачытае прыгавор»

Некалькі год таму расійскі прэзідэнт Пуцін назваў рускую мову *"государствообразующим фактором",* а рэктар Санкт-Пецярбургскага ўніверсітэта акадэмік Л.Вярбіцкая выказалася так: *"Русский язык — краеугольный камень безопасности страны".* Чуеце? Краевугольны камень бяспекі Расіі — руская мова! Калі мы ўжо на злом галавы так імкнёмся ў "саюз" з усходняй суседкай, то чаму ж не зробім высновы для сябе з выказванняў яе вышэйшага кіраўніка? А таму, што нашым вярхам тады прыйшлося б усвядоміць: **беларуская мова — дзяржаватворны фактар у Беларусі і краевугольны камень бяспекі нашай краіны.** Гэта значыць, што калі слабеюць пазіцыі беларускай мовы, то слабее наша краіна, яе незалежнасць, бяспека. Панаванне рускай мовы ў Беларусі ўмацоўвае расійскую імперыю, аслабляючы яе моўную калонію — Беларусь. І гэта трэба бачыць і разумець, мэтанакіравана працаваць на бяспеку краіны, а не разбураць яе.

Чаму літоўцы першымі пажадалі выйсці з савецкага "раю"? Мне яны казалі, згадваючы 80-я гады мінулага стагоддзя: пасля перамогі літоўскай баскетбольнай каманды "Жальгірыс" настрой і вытворчасць працы ў літоўцаў (іх — дарэчы — справядліва называлі нацыяналістамі — што значыць патрыётамі сваёй зямлі) рэальна павышаліся таму, што ў іх высокая нацыянальная самасвядомасць, гонар за родны край, народ, сваю мову і культуру, зразумела. А ў нас, беларусаў, так званае "двуязычие" (у сапраўднасці — моўная нестабільнасць, коснаязыкасць) сілкуе комплекс нацыянальнай непаўнавартаснасці, псіхалагічнай напружанасці, раздваення асобы. І ў рэшце рэшт — абыякавасці. Так што мова — зусім не нязначная дробязь, як лічаць некаторыя.

Калі б І.Срэзнеўскі, які казаў: *"Мова — народ, народ — мова",* — зараз убачыў беларускую рэчаіснасць, ён засумняваўся б у тым, што ёсць такі народ, які называецца "беларускім". Бо сваёй мовай не карыстаецца.

Дык які рускамоўны народ жыве зараз на тэрыторыі, што называецца Беларуссю? Я адкажу: савецкі. Ён не зразумеў мовы нашага сучаснага прарока Зянона Пазьняка, які размаўляў з савецкімі беларусамі на чужой для іх мове — беларускай (роднай для савецкіх беларусаў з'яўляецца руская). На выбарах свайго першага прэзідэнта ў 1994 годзе гэтыя савецкія беларусы, **спужаўшыся беларускай мовы**, прагаласавалі не за Пазьняка. Я думаю, каб зараз прэзідэнтам быў менавіта ён, дык мы жылі б зусім інакш — у вольнай, дэмакратычнай краіне, якую паважалі б і якой дапамагалі б цывілізаваныя краіны свету. Як галасавалі, даражэнькія, так і жывём. Калісьці Анатоль Казловіч у сваёй кнізе "Беларусы паміж небам і зямлёй" напісаў, чаму Бог не чуе беларусаў: таму, што яны размаўляюць з ім на чужой мове і "каўбасную" філасофію вывелі на першы план...

Лічу, што нашай апазіцыі даўно пара кінуць бессэнсоўную гульню вакол пустых "стратэгічных" планаў, не траціць дарэмна сілы на змаганне паміж сабой. Насамрэч ёй варта ўзяць на ўзбраенне барацьбу за беларускую мову, адукаванне насельніцтва, якое яшчэ не стала народам. Дзеля гэтага варта згуртавацца і заняцца рэальнай, легальнай працай па вяртанні роднай мовы, для пачатку — у сферы адукацыі. А методыку вяртання можна запазычыць, напрыклад, у калісьці амаль цалкам анямечаных чэхаў, якія на пачатку XX стагоддзя нарэшце схамянуліся перад смяротнай небяспекай знікнення і, адрадзіўшы ва ўпартай барацьбе роднае слова і нацыянальную свядомасць, зрабілі незалежнай сваю дзяржаву. Падобны шлях прайшлі венгры, палякі, эстонцы...

Бываюць жа дзівосы: не так даўно небезвядомы лідар беларускіх ліберал-дэмакратаў Сяргей Гайдукевіч, раней абыякавы да вострага моўнага пытання, заявіў: *"Прыйшоў час звярнуцца да ўсіх і сказаць: галоўны складнік суверэнітэту любой дзяржавы і адзіная для ўсіх дзяржаўная ідэалогія толькі адна — гэта развіццё і ўмацаванне роднай мовы".* Залатыя словы! Але ад іх трэба ісці да справы. Параю С.Гайдукевічу і яго партыі, аб практычных справах якой я пакуль што нічога не чуў, пачаць ну хаця б з горада Магілёва: знайсці для Ялінкі ў клас сяброўак і сяброў, каб ёй не было адной сумна. Працаваць дзеля пераможнага шэсця беларускай мовы па ўсёй краіне. Вось тады можна будзе крычаць "Ура!".

...Дзесяцігадовая Ялінка Салаўева, сама таго яшчэ не ўсведамляючы, абараняе суверэнітэт беларускай мовы ў Магілёве, больш за тое — суверэнітэт (незалежнасць) усёй Беларусі! Клас, у якім вучыцца Ялінка, — гэта маленькі лапік сапраўднай беларускай тэрыторыі, тэрыторыі свабоднай і незалежнай краіны — будучай Беларусі.

Хочацца скончыць гэтую размову вершам Максіма Танка, які ён у 1938 годзе скіраваў супраць паланізатараў — душыцеляў мовы беларускай зямлі. А паколькі гісторыя моўнага генацыду беларускага народа працягваецца, то гэты верш гучыць сёння як перасцярога сучасным русіфікатарам:

Вы нашу мову топчаце, панове,
Пад звон кайдан, сваіх уласных шпор.
Але час прыйдзе — і на гэтай мове
Народ вам прачытае прыгавор.

Алесь РАШЧЫНСКІ,
грамадзянін Рэспублікі Беларусь.

АБРАЗОК

Я радуюся жыццю

Мне ўжо за 80 гадоў. Колькі пройдзена жыццёвых дарог, а на іх — і благога, і светлага. І нічога не забыта і не хочацца забываць. Помню, як хацелася ў маладыя час выглядаць прывабна, мець людскую адзежу, але... Цяпер вось поўная шафа ўсяго-ўсялякага, але няма куды надзець, бо не вылазіш з дому.

Менавіта на старасці год асабліва цэніш кожны пробліск дабрыні, спагады, увагі і павагі: добрае слова людское, разуменне і спачуванне. Быў Дзень пажылых людзей — дык маладым мо і няўцям, што для нас, маіх сяброў і равеснікаў (хоць, на жаль, многіх ужо няма на гэтым свеце), гэты дзень стаў сапраўды святам — хай сабе і скрозь слёзы. Дзякуй Богу, не забыліся на нас, старых, дзеці, настаўнікі мясцовай школы і яе выпускнікі — наведваюць не толькі ў святы, дапамагаюць у будзённых клопатах. Не адмовіла ў дапамозе і кіраўніцтва школы механізацыі. Не магу не сказаць сардэчны дзякуй і райсабесаўскім (прабачце, называю іх па-старому) супрацоўнікам, і медыкам, што заўжды спяшаюцца на выручку. Мо нам, пасялкоўцам, так пашанцавала? Ведаю, што ў некаторых іншых мясцінах не так, але ж многае ад мясцовых улад залежыць. Як яны да людзей, так і людзі да іх. Ніякімі прыгожымі словамі не пазатыкаеш прарэхі чэрствасці, абыякавасці ў нашым жыцці.

Не, умець цаніць добрае і даверліва ўсміхацца жыццю — ой як важна і трэба, нібы паветра. Але і закрываць душу ад бед роднай Беларусі таксама немагчыма! Баліць яна нясцерпна, калі бачыш, як нярэдка маладыя людзі — будучыня краіны — самі губяць сябе чаркай без меры, абібоцтвам без усялякага одуму, поўнай безадказнасцю ва ўчынках. Хочацца спыніць іх, глянуць у вочы: няўжо ж так цяжка зразумець, што не бацькоўскія аўто, не п'яныя загулы і забавы — галоўнае ў жыцці, а чалавечая годнасць, павага да саміх сябе?

Добра памятаю, як працавітыя мае землякі даражылі кожнай лапінай зямлі, якая ратавала іх нават у чорны час ваеннай навалы. Мае бацькі перадалі мне ў спадчыну трацяк зямлі, купленай за мазольныя грошы ў 1938 годзе. Я і дагэтуль берагу дакументы на яе, але, але... Будынкі, што ставілі бацькі, іншыя людзі бурылі і звозілі ў калгас, хоць той калгас з таго зусім не пабагацеў. А цяпер тую палітую потам зямліцу вакол Вілейскага вадасховішча, дзе прайшло маё дзяцінства, раскупліваюць гараджане-багацеі, у тым ліку і з Расіі.

Не, нічога не выкінеш з жыцця. І ўсё ж я радуюся яму, і душа мая адкрыта прыгажосці...

З павагай —

Яўгенія Мікалаеўна ФАДЗЕЕВА,
жыхарка пас.Відзы Браслаўскага раёна.

ГДЕ ЭТО ВИДАНО...

Почему Борис Батура главнее суда?

Даже не знаю, кто может помочь в сложившейся ситуации. Дело в том, что мой сосед А.А.Стельмах в ноябре 2009 года самовольно, без согласований установил на границе наших участков забор из металлопрофиля высотой 185 сантиметров. Забор по высоте и степени прозрачности не соответствует нормативным требованиям "Технического кодекса" — документа, регулирующего нормы и правила установки ограждений смежных участков. И сделал просто невозможным использование части моего участка для посадки сельхозкультур.

Для установки забора необходимо выполнить три условия: согласование с архитектором, высота забора не должна превышать 1,7 метра, прозрачность от 50 до 100 процентов. Не соблюдено ни одно из этих требований: согласия нет, высота забора — 1,85 метра, металлопрофиль на 100% не прозрачен...

Забор установлен с восточной стороны участка. Солнце всходит на востоке. Забор затеняет определенную часть участка, а в Беларуси нет овощных культур, нормально растущих в тени (кроме грибов). И уже четвертый год никто не может решить мою проблему.

В каких инстанциях доказывать очевидные и неопровержимые факты явного несоблюдения и нарушения законодательных актов? Суды вопрос рассматривали, решения были приняты. Забор должен был быть приведен в соответствие с нормами Технического кодекса. Но все осталось без изменения. Дело в том, что мой сосед был на приеме у председателя облисполкома Бориса Батуры, и тот постановил "оставить забор на прежнем месте". После вмешательства Б.Батуры дело направлено на новое рассмотрение. Теперь надо проводить техническую экспертизу, стоимость которой 11 миллионов 800 тысяч рублей (по состоянию на август 2012 года). А пенсия — всего два миллиона. Экспертиза нужна для того, чтобы ботаники дали заключение, есть ли тень от забора и мешает ли она росту растений. Разве это не абсурд?

Я хотела бы знать: для кого пишутся законы в нашей стране? Кто их должен соблюдать? Кто контролирует их соблюдение? Почему чиновники облисполкома имеют право отменять решения судов?

Простой конфликт, в котором мы на 100 процентов правы, не может разрешиться четвертый год. Мужа все это безобразие уже довело до обширного инфаркта. Но пока идет разбирательство по поводу злополучного забора, за ним, опять же в нарушение Технического кодекса, возникла еще и куриная ферма... Так куда нам теперь обращаться?

Светлана Григорьевна СИНЯКОВА.

Агрогородок Негорелое Дзержинского района.

Фото из интернета.

ИЗ ПИСЬМА

Вспомним Якуба Коласа...

Изменить цивилизованно политическую конфигурацию в стране можно только путем всенародного референдума после победы на президентских выборах.

Вот почему так важно уже сегодня начать подготовку к очередным президентским выборам. К ним должна прийти сплоченная, монолитная оппозиция, объединенная единой целью, понятной народу.

Самой жизнью востребовано общенациональное демократическое движение — коалиция, включающая в себя оппозиционные партии, неправительственные, профсоюзные организации, активных граждан.

Еще раз вспомним слова нашего классика Якуба Коласа: *"На прастор, на шырокі разлог выхадзі, мой народ, грамадою..."* Сейчас это актуально, как никогда.

Эдуард Иванович ВАСИЛЬЕВ,
пенсионер,
бывший госслужащий.

Минск.

САТЫРЫЧНЫМ ПЯРОМ

Саранча ў белых тапках

Ніхто не спрачаецца, што ў нашай краіне і так усё чыкі-пікі, а было б і наогул у шакаладзе, каб не гэтыя старыя. Пенсіянераў столькі развялося! Каб ад іх хоць якая карысць, а то нямоглыя, з дня на дзень апостал Павел запрашэнне прышле. А ім, няўдзячным, усяго мала. Чыста нейкая саранча ў белых тапках. Прынамсі, не адна я мяркую, што ўсе беды з-за старых. Разбэсціла іх грамадства, прывучыла да раскошы. Летась кожны квартал пенсіі павышалі, дык і сёлета не паспелі ў бакалах лопнуць пухірыкі ад шампанскага, а яны:

— Пенсіі ж ці будуць дабаўляць? Мо з лютага?

А на халеру тое дабаўленне, калі і так грошы не маюць дзе дзяваць. Долары з банкаў хто павыграбаў? Толькі іхняя работа! З самай высокай трыбуны аўтарытэтна было заяўлена, што іхняя. Цягаюцца ў банкі і купляюць па дзесяць долараў. А іх жа колькі, пенсіянераў! Кожны па дзесяць — таго і глядзі, што зноў рубель абваляць. Вось дзе тормаз, вось з каго трэба спытаць вельмі строга!

Многія кажуць, што нашым старым колькі ні дай — усё мала. Раней атрымлівалі па сто тысяч пенсіі — было мала, а цяпер па паўтара мільёна аграбаюць — і зноў мала. Дык дзе ж мяжа вашым патрэбам, шаноўныя? Ды і за якія заслугі пенсію вам па некалькі разоў у год павышаць? Вы што, у самых вярхах улады над прыняццем новых законаў мазгі сушылі, шурупілі, як зрабіць, каб наш народ жыў усё лепш і лепш? Не трэба зайздросціць дэпутатам, у якіх пенсія перавышае рабоча-сялянска-інтэлігенцкую ў некалькі разоў. Яны стаміліся, бо не так проста аб народзе клапаціцца.

Не толькі мной заўважана, што нашых старых вельмі псуе інтэрнэт. Іншы і слова гэтага як след вымавіць не можа, а туды ж лезе. Панавучаліся ад унукаў і блытаюцца ў сусветнай павуціне, шукаюць там нейкага ражна. А навошта? Мазгі сабе толькі ўсякай лухтой забіваюць. Далі ж свае чатыры тэлеканалы родненькія, беларускія. Іх і глядзіце. Там дурному не навучаць. Там усё праўдзіва раскажуць і пакажуць. Напрыклад, пра тое, што ніхто ў нас ужо даўно долараў амерыканскіх не купляе, акрамя пенсіянераў, бо яны надта ненадзейныя, што мы квітнеем год ад году. Паглядзіш, паслухаеш — і нібыта табе па душы мёдам памажуць. Толькі злосць бярэ на тых ворагаў, што абляпілі краіну з усіх бакоў, і на сваіх, мясцовых, што спецыяльна ваду муцяць, каб злавіць там рыбку.

Толькі дабаўце старым пенсію, то яны ўслед за маладымі панавешваюць на дамах талерак і будуць цягнуць чорт ведае якія праграмы, глядзець іх да самых пеўняў. Вы ў сваю талерку, што пад носам, глядзіце, каб было што ў яе пакласці. Паелі — і на печ. Радуйцеся таму, што можаце яшчэ самі, без староннняй дапамогі, залезці на тую печ. Вось і ўся ваша жыццёвая пазіцыя.

Праўда, ёсць і разумныя старыя (і іх нямала), якім усяго хапае і якія ўсім задаволены. Напрыклад, 1 лютага ў тэлевізары сказалі, што надоечы бюджэт пражытачнага мінімуму павялічыўся на пяць працэнтаў і што ў сувязі з гэтым павялічацца і пенсіі. Колькі радасці было! Праўда, не сказалі, на колькі тыя пенсіі павялічацца. Ды не ў гэтым жа справа, галоўнае, што павялічацца! Ад радасці старыя нават забыліся, што цэны зноў папёрлі ўгору, як цеста ў дзяжы.

— Можа, таксама на пяць працэнтаў дабавяць? — выказала меркаванне бабулька, стоячы ў магазіне.

— Ну, няхай і на пяць, — згадзілася другая. — Мне тады дабавяць ажно 70 тысяч рублёў! Гэта на тры кілаграмы свіных галёнак або на чатыры кілаграмы капытоў.

— Але чаму ж адразу не сказалі? — не можа даўмецца першая.

— Скажуць, не перажывай. Можа, і больш як на пяць. Не хочуць, каб нас раней часу ад радасці "кандрат" не абняў.

— Які Кандрат?

— Такі — цёплы і мяккі, — умяшалася некультурная прадаўшчыца. — Купілі ўжо хлеба — і тэпайце, дзяліцеся сваім шчасцем з іншымі, бо мне тавар прывезлі.

Бабулі пашаркалі да дзвярэй і панеслі ў душах радасную надзею, што пенсіі і сёлета будуць павышацца, што зноў можна будзе скупляць долары.

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

ЗАДУМАЕМСЯ...

Нужно ли праздновать 23 февраля?

Скоро 23 февраля, или, как мы привыкли говорить, День защитника Отечества. Привычно готовятся подарки всем представителям мужского пола от мала до велика. Праздник неформально считается мужским днем. Его корни уходят к празднованию Дня Советской (ранее Красной) Армии. К слову, ни той страны, ни армии два десятка лет уже не существует. При том что праздник был введен на год раньше, чем образовалась БССР в тех границах, в которых мы ныне пребываем. А взглянув в наше недавнее историческое прошлое, вопросов безответных и недоуменных возникает все больше.

Мы знаем, что праздник идет от Дня Советской Армии, который во времена СССР отмечался в этот день. Но так ли все просто? Дата увязывалась с якобы первыми победами молодой Красной Армии. Дело было зимой, в январе 1918 года. Большевики уже три месяца у власти. А Россия все еще участник Первой мировой войны, в окопах безвластие, солдаты, по призыву большевиков, братаются с немецкими солдатами. Воевать не хотят, распродают армейское имущество, чтобы добыть средства на пропитание. А цель большевиков — мировая революция и переход от войны с внешним врагом к гражданской войне.

15 января 1918 года Совет народных комиссаров издал Декрет о создании Рабоче-крестьянской Красной армии. Впопыхах созданная армия малочисленна и не очень боеспособна. Армия записная, по добровольному набору. Еще не введена воинская присяга, это будет сделано позже. На фронте боевые действия против немцев приостановлены в результате заключенного перемирия. 18 февраля 1918 г. германские и австро-венгерские войска объявили о прекращении перемирия и начали наступление по всему Восточному фронту. Без особого труда 19 февраля захвачен Минск, на следующий день сдан Полоцк, днем позже пали Орша и Речица, а 24-го капитулировал русский гарнизон в Пскове. В те же дни немецкие войска вошли в Киев, а к 1 марта заняли Гомель, Чернигов и Могилев, 2 марта уже обстреливали Петроград.

Легендарный матрос Дыбенко, отличившийся в день штурма Зимнего дворца, бросил боевые позиции в Нарве, бежал со своими моряками из Гатчины, позднее его задержат в Самаре, потом Москва, трибунал, снятие с поста наркома Военно-морских сил и исключение из партии.

Ленин пишет горькую правду в газете "Правда" (от 25 февраля 1918 г.) в статье "Тяжелый, но необходимый урок". Заметьте, в день, который отмечался как День Красной Армии, ее мужественных воинов, защитников Отечества, Ленин ведет жесткую дискуссию с соратниками о принятии немецких, очень кабальных для России, условий мира.

В стане большевиков ситуация близка к панической, часть соратников Ленина категорически против позорных условий, Троцкий остается при своем мнении — "ни мира, ни войны". В результате голосования — с незначительным перевесом и при нескольких воздержавшихся — побеждает точка зрения Ленина. Троцкий от имени России подписывает Брестский мир, за что и получает пост министра обороны, говоря современным языком. То что мы называем Брестским миром — по-другому называется поражением с принятием всех условий победителя. Теперь у вождя пролетариата есть передышка, чтобы удержаться у власти. И вскоре развязывается гражданская война.

Вот на что пошли Ленин и товарищи, чтобы удержаться у власти: Россия обязалась сделать множество территориальных уступок, демобилизовать свои армию и флот.

Германии отходили привислинские губернии, Украина, губернии с преобладающим белорусским населением (в сорока километрах от Минска проходила граница отторгаемой территории), Эстляндская, Курляндская и Лифляндская губернии, Великое княжество Финляндское (верные ленинцы в 1939 году развяжут войну против Финляндии, понесут огромные потери и с позором будут изгнаны из Лиги Наций — аналога ООН в то время).

Россия признавала независимость Украины в лице правительства УНР, уступала Батумскую и Карскую области на Кавказе, а Балтийский флот должен был покинуть свои базы в Финляндии и Прибалтике, Черноморский флот передавался со всей инфраструктурой.

Россия выплачивала 6 миллиардов марок репараций плюс уплата убытков, понесенных Германией, — 500 млн золотых рублей (в том числе 1,5 млрд золотом — 245,5 т чистого золота) и кредитные обязательства, поставки товаров на 1 миллиард. В сентябре 1918 года в Германию было отправлено два "золотых эшелона", или 93,5 тонны чистого золота на сумму свыше 120 млн золотых рублей).

От Советской России отторгалась территория площадью 780 тыс. кв. км (для сравнения площадь Беларуси — 207 тыс. кв.км) с населением 56 миллионов человек (треть населения Российской империи в 1918 году), на которой находились (до революции) треть всей обрабатываемой сельскохозяйственной земли, 26% всей железнодорожной сети, 33% текстильной промышленности, выплавлялось 73% железа и стали, добывалось 89% каменного угля и изготовлялось 90% сахара; располагались 918 текстильных фабрик, 574 пивоваренных завода, 133 табачные фабрики, 1685 винокуренных заводов и почти две тысячи промышленных предприятий!

О каких же победах говорила советская пропаганда в течение 70 лет? А мы верили и радовались. Увы, оказывается, все построено на лжи. Те, кто скромно называл себя "ум, честь и совесть нашей эпохи", бесчестно и бессовестно лгали долгие годы.

В большинстве стран бывшего СССР 23 февраля уже давно никакой не праздник. Но не у нас. Мы по-прежнему отмечаем этот день. По привычке или все же, скорее, от собственной бестолковости и отсутствия элементарного самоуважения? У белорусов уже, кстати, есть свой День белорусской милиции, отличный от российской даты. Может, пора подумать об обоснованной дате Дня Белорусской армии, который был бы увязан с белорусской историей и традицией?

Леонид ДОКУЧАЕВ
минчанин.

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

Акции протеста в Болгарии

Многотысячные акции протеста против высоких цен на электричество прошли в 35 городах Болгарии.

В столице страны митинг собрал более 10 тысяч человек и перерос в столкновения с полицией, после того как стражи порядка блокировали дорогу к офису одной из электрораспределительных компаний. Протестующие стали бросать в полицейских бутылки и камни. Организаторы акции потребовали немедленной отставки правительства.

В Пловдиве 10 тыс горожан вышли на улицы, чтобы выразить свое недовольство недавно полученными счетами за электроэнергию. Протестующие пообещали каждый день проводить подобные акции до тех пор, пока власти не решат вопрос завышенных цен на данный вид коммунальных услуг.

Объявлены лауреаты Берлинского кинофестиваля

“Золотой медведь” 63-го Берлинского международного кинофестиваля за лучший фильм достался румынской картине “Поза ребенка” режиссера **Калина Питера Нецера.**

Это фильм о взаимоотношениях матери с сыном, которому грозит тюремное заключение. Картина исследует нравы верхних слоев румынского общества и критикует социальные институты, такие как полиция и судебная система.

Лучшим режиссером жюри выбрало американца **Дэвида Гордона Грина** за фильм “Повелитель лавин”. “Серебряного медведя” за лучший сценарий получил сценарист иранского фильма “Закрытый занавес” **Джафар Панахи.** Приз имени Альфреда Бауэра достался канадцу **Дэнису Коте** за работу “Вик и Фло увидели медведя”.

Лучшим актером признан **Назиф Мужич,** сыгравший в полудокументальной ленте боснийского режиссера Даниса Тановича “Эпизод из жизни сборщика железа” о жизни цыганской семьи. Этот же фильм получил “Серебряного медведя” в качестве Гран-при жюри. Приз за лучшую женскую роль получила **Паулина Гарсиа** за работу в чилийской комедийной мелодраме “Глория” **Себастьяна Лелио.**

На второй тур

Президент Кипра в первом туре выборов не определился. Правоцентрист **Никос Анастасиадис** победил со значительным отрывом от основных соперников, но набрал около 45% голосов — для полной победы в первом же туре этого недостаточно.

24 февраля на Кипре вновь откроются избирательные участки. Соперником Анастасиадиса во втором туре станет **Ставрос Малас.** Бывшего министра здравоохранения и представителя правящей Прогрессивной партии трудового народа Кипра поддержали около 27% избирателей.

Он показался в окне...

Более 100 тысяч верующих собрались в воскресенье на площади Святого Петра в Риме, чтобы присутствовать на одном из последних появлений на публике Папы Бенедикта XVI. Он показался в окне своего кабинета ровно в полдень.

По традиции, заведенной в начале 1960-х годов, Папа Римский обращается к верующим каждое воскресенье. На этот раз в конце своего обращения Бенедикт XVI попросил собравшихся молиться за него и за будущего Папу, благословил их и прочел молитву Angelus (Ангел Господень). Следующую неделю понтифик проведет в молитвах Великого поста, не выходя из Апостольского дворца, с ним будут находиться высокопоставленные кардиналы и епископы.

Прокатилась на смертельно опасной белой акуле

На Гавайях блондинка из Гонолулу не только осмелилась приблизиться к большой белой акуле, нападающей на людей, но и схватить ее за плавник и проплыть рядом. **Оушен Рамси** является защитницей прав животных, своей акцией она попыталась обратить внимание людей на то, что акулы этого вида находятся на грани вымирания.

Как позже рассказала бесстрашная девушка, сначала она плавала неподалеку от акулы, а потом спокойно приблизилась к ней, погладила опасную рыбу, и та позволила ей взяться за свой плавник и плыть вместе с ней.

ЗА ОКЕАНОМ

Чавес появился... на фото

Мировые СМИ облетела фотоновость— президент Венесуэлы Уго Чавес в окружении дочерей на больничной койке. Это первое появление венесуэльского лидера за последние 68 дней, с того момента, как он улетел на лечение на Кубу.

Два непростых месяца Чавес боролся за жизнь в кубинском госпитале, где его, по неподтвержденным данным, оперировал известный хирург из Мадрида 66-летний Гарсия Сабридо. Этот врач в свое время лечил Фиделя Кастро и других товарищей, за что некоторые называют его “ангелом диктаторов”. И понятное дело, на острове Свободы, где уже полвека строят коммунизм, лечение проходит не в обычной больнице, а в клинике для всенародно любимых руководителей.

Все очень по-семейному. Зять Чавеса, он же министр по науке и технологиям, Хорхе Арреаза в прямом эфире показал четыре фотографии своего тестя с дочерьми. Было сообщено: президент выздоравливает, для улучшения дыхания в трахею больного вставлена трубка, и он пока едва может говорить. Это заявление вызвало бурную реакцию оппозиции, которая обвинила правящий дуумвират Николаса Мадуро (вице-президент, рекомендованный в преемники самим Чавесом) и Диосдадо Кабейо (председатель парламента) в обмане. Дело в том, что эти высокопоставленные товарищи, являясь приближенными к телу лидера, в своих выступлениях ссылались на разговоры с Чавесом, который им давал указания, находясь в больнице. Вот тут-то и возникает вопрос: если тогда президент был совсем плох, а сейчас пошел на поправку и внешне выглядит очень хорошо для тяжелобольного, но едва может говорить, то мог ли он давать устные указания все это время? Был ли в действительности Чавес дееспособен?

Различные эксперты пытаются оценить состояние Уго Чавеса по фотографии и заявляют: Чавес реально слаб, он не может поднять газету, открыть глаза. Для человека, перенесшего четыре серьезные операции, венесуэльский президент выглядит неестественно хорошо. Еще летом прошлого года Чавес сообщил об операции по удалению раковой опухоли размером с бейсбольный мяч (а это аж 22 сантиметра). Испанская газета “ABC” отмечает: “На этой официально представленной народу фотографии Чавес даже не может сидеть, что гораздо удобнее для чтения газеты. А такой цветущий внешний вид может быть уловкой”.

За время болезни президента страна отгуляла карнавал, венесуэльский боливар (так называется денежная единица страны) рухнул на 46,5%. (К слову, это уже не первое падение боливара, а пятое за девять лет. Оно и понятно, страна строит социализм XXI века.) Этот элегантный маневр за счет населения позволил снизить госдолг с 42 до 29 миллиардов долларов. И как бывает при строительстве социализма, страна очень сильно зависит от импорта товаров, достигающего 70 процентов. А в производимых в стране товарах до половины компонентов импортного производства. Годовая инфляция зашкаливает за 20 процентов и грозит дойти до 30. Население недоумевает, как возможна такая девальвация при стабильно высоких ценах на нефть, и бежит в магазины скупать товар, примерно как у нас пару лет назад. Криминогенная обстановка удручающая. Так, во время бунта в тюрьме города Урибе в конце января погибли 60 человек и более 100 были ранены. В своем недавнем выступлении министр по исполнению наказаний Ирис Варела признала: “Из 30 тюрем, имеющихся в стране, власть навела порядок только в семи, где регулярно проводятся обыски по изъятию оружия и наркотиков и где покончено с таким позорным явлением, как ночлег родственников с заключенными в тюрьме”.

Аналитики делают различные прогнозы развития событий в Венесуэле. Если Уго Чавес победит свою болезнь, полагают они, возможно, он уйдет в отставку и будет править из-за кулис, как его друг Фидель на Кубе. Но это если рассуждать логически, а в жизни все бывает совсем по-другому.

P.S. *Стало известно, что Уго Чавес вернулся на родину. Как сообщила венесуэльская газета “Эль Универсал”, в ночь с 17 на 18 февраля самолет с больным президентом прибыл в Каракас. Уго Чавеса сразу же отвезли в военный госпиталь. В своем твиттере он написал: “Я держусь за Христа, я верю в моих врачей и медсестер. Всегда до победы! Выживем и победим!”*

Леонид КУЗНЕЦОВ.

ЯНЫ — ПРА НАС

Колькі Беларусь можа зарабіць на дарогах?

Ці ведаеце вы, што 80% грузаў, якія перавозяць аўтадарожным транспартам з Еўропы ў Расію, ідуць праз тэрыторыю Беларусі? За год па беларускіх дарогах з усходу на захад і з захаду на ўсход праязджаюць больш за 300 тысяч грузавікоў, якія перавозяць транзітам каля 30 мільёнаў тон тавараў.

*Ці поўнасцю Беларусь выкарыстоўвае свой транспартны патэнцыял? Колькі можа зарабіць краіна на транзіце? Пра гэта размова з выкладчыкам Варшаўскай школы эканомікі, спецыялістам у галіне транспарту доктарам **Янай Перагуд**.*

— Глабалізацыя, рост гандлёвых сетак, асабліва развіццё інфармацыйных тэхналогій у апошнія дзесяцігоддзі вельмі змянілі лагістыку. Сёння гэта ўжо не проста перавозка грузаў з аднаго горада ў другі. Добрых грузавікоў і роўных дарог ужо недастаткова, каб фірма ці краіна былі канкурэнтаздольныя, — кажа доктар Яна Перагуд. — Фірмы-кліенты хочуць дакладна планаваць сваю дзейнасць і таму жадаюць ведаць усё аб перамяшчэнні тавару. Яны хочуць ведаць, калі яго даставяць, у якой колькасці. Увесь час з’яўляюцца разнастайныя сістэмы, якія дапамагаюць кіраваць лагістычнымі працэсамі. Мы можам сачыць за кожным перамяшчэннем грузу з дапамогай навігатара і радыё. Прымаючы груз на склад, мы таксама выкарыстоўваем інфармацыйныя тэхналогіі. У любы момант у любой кропцы свету мы можам атрымаць інфармацыю, якая колькасць тавару ў нас знаходзіцца і якому кліенту будзе выслана.

Паводле думкі эксперта, сёння нельга сказаць, што Беларусь выкарыстоўвае патэнцыял сваёй чыгункі і дарог на 100%.

Сёння вельмі важна таксама паляпшаць якасць дарожнай інфраструктуры. Паляпшэнне якасці дарожнага пакрыцця дазволіць больш зарабляць на транзіце. Калі казаць пра чыгунку — трэба праводзіць даследаванні, якія датычацца павелічэння прапускной здольнасці на некаторых напрамках. У Беларусі існуе вялікая патрэба ў развіцці перагрузачных тэрміналаў новага тыпу — так званых лагістычных цэнтраў. Яны не толькі дазваляюць хутка разгрузіць тавар, але і аказваюць цэлы шэраг дадатковых паслуг. Некалькі тэрміналаў ужо будуецца. Але ў гэтым накірунку належыць зрабіць шмат. Перспектывы для развіцця ёсць.

Сухапутны шлях з Берліна ў Маскву праз Беларусь — самы кароткі. Аднак памыляюцца тыя аптымісты, якія лічаць, што большасць грузаў у Расію заўсёды будуць везці праз Мінск, кажа Яна Перагуд. Абсалютнай перавагі ў Беларусі няма.

З Нямеччыны ў Заходнюю Сібір ці Кітай груз можна перавезці, выкарыстоўваючы больш за 20 чыгуначных ліній. У барацьбе за транзіт выйграе тая краіна, якая будзе весці больш мудрую транспартную палітыку, якая забяспечыць неабходную хуткасць дастаўкі грузу, бяспеку, якасць паслуг, таннейшыя тарыфы, а таксама хуткае і простае афармленне тавараў на мяжы. Калі весці дрэнную транспартную палітыку, не развіваць інфраструктуру, то грузы пойдуць праз суседнія краіны.

На пытанне, колькі можа зарабіць Беларусь, калі пашырыць прапускную здольнасць сваіх транспартных шляхоў, Яна Перагуд адказала так:

— Лагістыка — гэта важны элемент канкурэнтаздольнасці кожнай краіны. У цане кожнага тавару ёсць вялікая доля транспартных выдаткаў. Павялічыўшы якасць транспартнай інфраструктуры, можна атрымаць даходы на ўзроўні некалькіх працэнтаў валавога нацыянальнага прадукту. Хоць даходы ад паляпшэння транспартнай інфраструктуры падлічыць складана, можна сцвярджаць, што развіццё транспартнага сектара можа прынесці Беларусі не менш за мільярд долараў у год.

Аляксандр ПАПКО.

СЛЫШАЛИ?

Обама тайно сыграл в гольф

Президент США **Барак Обама** тайно сыграл в гольф с самым успешным гольфистом современности **Тайгером Вудсом**. Они встретились в воскресенье в гольф-клубе на побережье Флориды, где глава государства проводил выходные по случаю празднования “Дня президентов”.

Белый дом запретил как-либо освещать это событие в СМИ, поэтому журналистов в гольф-клуб не пустили. Информация о встрече впервые появилась в твиттере **Тима Розафорте —** спортивного журналиста, многолетнего комментатора соревнований по гольфу**,** который является членом клуба. Только после этого информацию об игре Обамы с Вудсом подтвердил Белый дом.

Долларовые миллиардеры

Число долларовых миллиардеров в России в 2013 году выросло до 131 человека, что стало историческим рекордом. Как сообщает журнал CEO, составивший соответствующий рейтинг, за год число миллиардеров выросло на 11 человек. Богатейшим россиянином был назван владелец “Металлоинвеста” Алишер Усманов с капиталом 18,72 млрд долларов.

В 2012 году в России проживало 120 бизнесменов с состоянием более миллиарда долларов, а в 2011-м — 114.

СВЕТСКАЯ ХРОНИКА

Вдова Арафата хотела бросить мужа сотню раз

Вдова лидера Организации освобождения Палестины Ясира Арафата Суха рассказала о трудностях, которые сопровождали их 22-летний брак и из-за которых ей не раз хотелось уйти из семьи. Как призналась Суха в интервью турецкой газете Sabah, она до сих пор жалеет о своем замужестве.

Суха Арафат встретилась с Ясиром в 1989 году во Франции, где она получала высшее образование. Уже через год она тайно вышла за Ясира замуж в Тунисе, предварительно перейдя из христианства в ислам. На тот момент Сухе было 27 лет, в то время как ее жениху — 61 год. С тех пор Сухе, переехавшей в Палестинскую автономию, пришлось немало натерпеться. В первую очередь она столкнулась с непониманием со стороны родителей, которые не поддерживали Организацию освобождения Палестины.

“Моя мать прилетела в Тунис, чтобы высказать Ясиру все, что она о нем думала. Уже по этому началу можно было понять, что судьба и дальше не будет мне благоволить”, — сказала Суха. Кроме того, ей приходилось проводить все время взаперти в целях безопасности и быть крайне осторожной во время телефонных разговоров, так как они прослушивались, приводит слова Сухи The Times of Israel.

А когда Арафат начал вести активную политическую деятельность и пресса всего мира обратила на него внимание, Суха почувствовала, как ее самооценка упала. “Я себя не ощущала как личность, я была слабым звеном”, — вспоминает женщина. В 1995 году у пары родилась дочка Захва, но у мужа, увлеченного политикой, не нашлось на нее времени, как, собственно, и на супругу.

После смерти Ясира в 2004 году вдова “словно попала в бассейн с пираньями”: ее преследовали и власти Туниса, и новая палестинская администрация, пишет NEWSru Israel. Причем все недоброжелатели искали “миллионы Арафата”, к которым, по утверждению Сухи, она не имела никакого отношения.

“Мы были вместе 22 года, а мне казалось, что 50. Я пыталась уйти от него сотню раз, но он не отпускал меня. Я жалею об этом браке и если бы передо мной сейчас снова стоял выбор, то я не вышла бы за него”, — твердо сказала Суха. — Он был великим человеком, но рядом с ним я была одинока”. При этом вдова палестинского лидера сказала, что любила его и “теперь жить без него стало тяжелее”.

Со слов 50-летней Сухи, после того, как ее муж умер в 2004 году, ей поступало множество предложений выйти замуж, но на все она ответила отказом. “Арафат был моим героем”, — отметила женщина. Сейчас она вместе с дочерью живет на Мальте на ежемесячную пенсию в 10 тысяч евро, “которая с трудом позволяет им сводить концы с концами” и далека от тех миллионов, в хищении которых ее подозревают, цитирует вдову Арафата The Guardian.

По официальной версии, Ясир Арафат скончался 11 ноября 2004 года во Франции от обширного инсульта, однако сейчас изучается версия об его отравлении. Осенью прошлого года Суха Арафат добилась эксгумации останков мужа с целью их радиометрического исследования, отмечает Newsru.com.

НАУКА

Кого из белорусских ученых цитируют в мире?

НИИ физико-химических проблем при Белорусском государственном университете на данный момент является самой цитируемой в мире белорусской научной организацией.

Библиотека Национальной академии наук опубликовала рейтинг белорусских научных организаций по так называемому индексу Хирша.

Н-и?ндекс, или индекс Хирша, — наукометрический показатель, который был предложен в 2005 году американским физиком Хорхе Хиршем из университета Сан-Диего является количественной характеристикой продуктивности ученого, группы ученых, университета или страны в целом, основанной на количестве публикаций и цитирований этих публикаций. Расчет делается по электронной базе Scopus, которая представляет собой крупнейшую в мире единую информационную систему, в которой собираются сведения о содержании более 18.000 научно-технических и медицинских журналов примерно 5000 международных издательств. Обновляется ежедневно. Количество статей, опубликованных в авторитетных научных изданиях, а главное — количество последующих цитирований этих статей другими учеными и позволяют рассчитать индекс Хирша.

У НИИ физико-химических проблем при БГУ он составляет 56. То есть в грубом приближении это означает, что на каждую из опубликованных статей ученых этого института коллеги-исследователи разных стран ссылались минимум 56 раз. Это очень неплохой показатель.

На втором месте в этом рейтинге — Институт физики имени Степанова Национальной академии наук. Индекс Хирша — 56.

Третье место занимает Белорусский государственный университет как таковой. Индекс Хирша — 48.

Четвертое место — опять же учреждение при БГУ, Институт ядерных проблем — с индексом 33.

Замыкает пятерку лидеров — Научно-практический центр НАН Беларуси по материаловедению. Н-индекс — 32.

К сожалению, остальные белорусские научные организации и исследовательские центры имеют большой отрыв от лидеров. У многих Н-рейтинг равен нулю. Это означает, что статьи публиковались в научных изданиях, но ничего нового мировой науке не дали, так как ссылаться и цитировать их никто не стал.

Интересно, что индекс Хирша персонально для каждого ученого в Беларуси не рассчитывают, хотя во многих странах именно этот показатель является основанием для присвоения научных степеней и разных титулов. Так, если, например, говорить о физиках, работающих в США, то h-индекс, равный 10—12, может служить одним из определяющих факторов для решения о предоставлении исследователю постоянного места работы в крупном исследовательском университете. Уровень исследователя с h-индексом, равным 15—20, соответствует членству в Американском физическом обществе. Индекс 45 и выше может означать членство в Национальной академии наук США. Например, у Нобелевского лауреата Жореса Алферова этот показатель — 45.

В 2011 году библиотека НАН Беларуси предприняла попытку выявить самого цитируемого в мире белорусского ученого. Им оказался Михаил Артемьев, заведующий лабораторией того самого НИИ физико-химических проблем БГУ, ученый в области нанохимии, доктор химических наук, который разработал ряд новых методов получения высокодисперсных и наноструктурированных систем для микро-, наноэлектроники и оптики. Занимается созданием наноматериалов с особыми свойствами, таких как люминесцирующие покрытия, люминесцентные метки, компоненты для радиопоглощающих материалов, лазерные затворы, заготовки для оптических волокон...

У Михаила Артемьева h-индекс — 24. Он действительно является членом Американского нанотехнологического общества, членом Европейского материаловедческого общества, и членом Европейского биохимического общества. При этом остается работать в Минске.

Ирина МАЛЬЦЕВА.

В ТЕМУ

НАН Беларуси определила 10 важнейших достижений белорусских ученых в 2012 году.

Список составлялся на основе анализа деятельности подразделений, входящих в состав академии, поэтому в него не вошли научные достижения вузовских ученых и других белорусских предприятий.

Так, согласно данным НАН Беларуси, отечественные **физики** в 2012 году создали источник терагерцового излучения, способного делать видимыми объекты внутри различных тел; научились работать с одиночными фотонами, используя их свойства для защиты информации; участвовали в подготовке и проведении экспериментов на Большом адронном коллайдере, приведших к открытию “божественной” частицы — бозона Хиггса.

Информатиками и **биохимиками** методами компьютерного моделирования был осуществлен математический дизайн четырех химических соединений, обладающих широким спектром нейтрализующей активности к ВИЧ-1. Сконструированные соединения способны к блокаде функционально важных участков оболочки вируса и представляют перспективные базовые структуры для создания новых лекарственных препаратов против СПИДа.

Математики разработали методы операторного интерполирования в функциональных пространствах, которые используются в численных способах решений широкого класса интегро-дифференциальных уравнений, включая уравнение с вариационными производными.

Химики разработали тонкопленочные технологии, позволившие создать поляризационные 3D-очки для получения объемного телевизионного изображения; создали оригинальное антацидное (снижающее кислотность желудка) лекарственное средство “Альгиномакс”. Разработали технологии получения притивоопухолевых генерических лекарств первого поколения “Пеметрексед” и “Азацитидин”.

Биохимики (совместно с российскими учеными) получили результат, который позволяет изучать тонкие взаимодействия белковых молекул путем их связывания с парамагнитными частицами. Это необходимо для разработки лекарственных препаратов нового поколения.

Материаловедами разработаны: технология магнитореологического полирования, позволяющая достигать нанометровой гладкости больших поверхностей, что необходимо для получения высокоточных оптических изображений, в том числе и космических; технология получения больших образцов графита, на основе которой можно будет создавать наноэлектронные устройства следующего поколения.

Физиологи и биофизики (совместно с учеными БГУ) создали устройство, позволяющее ускорить превращение стволовых клеток в нейроны, что очень важно в терапии заболеваний кровообращения мозга.

Генетики предложили метод определения целостности генома лимфоцитов крови с помощью исследований, проводимых в одиночных клетках методом ДНК-комет. Метод станет основой ранней диагностики возможного вредного влияния экологических факторов на здоровье человека.

Ученые-**аграрии** установили, что у животных — носителей синдрома DUMPS происходит синтез укороченного белка с нарушенными биологическими функциями. Данный результат позволил разработать отечественную импортозамещающую тест-систему диагностики наследственной патологии у крупного рогатого скота, приводящей к гибели эмбрионов.

Историки и археологи НАН Беларуси составили уникальный свод исторических данных и археологических материалов, относящихся к Национальному парку “Припятский” с момента появления первого человека до современности, что стало основой для создания музея Национального парка “Припятский”.

Народная Воля http://www.nv-online.info
19 ЛЮТАГА 2013 г.

ГАСЦЁЎНЯ «НАРОДНАЙ ВОЛІ»

Павел Харланчук: акцёр і грамадзянін

Прадстаўляць Паўла Харланчука тэатральнай грамадскасці — ўсё роўна што пераказваць сюжэт “Паўлінкі”, вядомы ўсім. Яго талент заўважылі даўно. Яшчэ студэнтам Павел Харланчук іграў у аншлагавых спектаклях аднаго з вядучых тэатраў краіны — Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Горкага, спрабаваў сябе ў рэжысуры, меў прэстыжныя тэатральныя прэміі. Але пасля прэзідэнцкіх выбараў 2006 года ўсё рэзка змянілася. У адзін момант Павел быў звольнены з тэатра. Афіцыйна — “у сувязі з неадпаведнасцю займаемай пасадзе”, па сутнасці — з-за сваёй грамадзянскай пазіцыі.

Звальненне было раўнасільна забароне на прафесію. Але Харланчук не здаўся, не з’ехаў з Беларусі. Спачатку былі ролі ў расійскіх серыялах, потым запрашэнні ў пастаноўкі беларускіх тэатраў. У 2011 годзе Павел Харланчук атрымаў Нацыянальную тэатральную прэмію. На гэтае інтэрв’ю прыйшоў пасля рэпетыцыі ў Купалаўскім тэатры. Значыць, можна ў Беларусі заставацца пры сваіх поглядах і будаваць паспяховую кар’еру?

Аб гэтым і не толькі наша размова.

Я не супраць рускай мовы, я — за беларускую

Праўда, пачалося інтэрв’ю не з пытання журналіста, а з заўвагі Паўла.

— На якой мове будзем размаўляць? — запытаўся ён. — Мая мова — беларуская, я карыстаюся ёю паўсюдна — у тэатры, дома з жонкай, дзецьмі. Гэта не тое што кардынальная пазіцыя — толькі па-беларуску, але калі суразмоўца мяне разумее, навошта пераходзіць на рускую мову? Я не супраць рускай мовы, я — за беларускую.

У нейкай ступені гэта мой свядомы выбар: сёння наша родная мова не ў такім становішчы, у якім павінна быць. Стаўленне да яе ў грамадстве больш мякчэйшае, чым яшчэ ў часы майго школьнага дзяцінства, калі казалі, што беларуская мова “колхозная”. Але тым не менш мова патрабуе нашай падтрымкі. Мы мусім яе не толькі захаваць, але — даць жыццё. А каб яна жыла, беларусы павінны ёю карыстацца, размаўляць на роднай мове. Пачынаць кожны павінен з сябе. Я прыйшоў да гэтага, на жаль, толькі ў 2006 годзе.

— Хтосьці паўплываў на ваш выбар ці само жыццё расставіла прыярытэты?

— Пачаў цікавіцца гісторыяй Беларусі, шмат чытаць. Мяне адольвала крыўда, абурэнне, што нашу мову забаранялі, з яе так здзекаваліся... Завязаліся новыя знаёмствы, у асноўным з тымі, хто размаўляў па-беларуску. Я зразумеў, што мова для нацыі — як рука, нага для чалавека. Пазбаў чалавека рукі, і ён калека. Беларуская мова — гэта фундамент Беларусі. І я зрабіў свой выбар.

Тэатр па сэрцы

— Павел, чым зараз займаецеся? Ёсць асноўнае месца працы?

— Асноўнае — Купалаўскі тэатр, там ляжыць мая працоўная кніжка. Палову стаўкі маю ў Тэатры кінаакцёра, калі-нікалі здымаюся ў расійскіх серыялах, на “Беларусьфільме”. Зараз, дарэчы, заняты ў здымках фільма беларускага рэжысёра Аляксандра Яфрэмава.

— А як апынуліся ў Купалаўскім? Вас запрасілі ці самі прапанавалі сваю кандыдатуру?

— Пасля 2006 года быў перыяд, калі я тры гады амаль не працаваў на радзіме. У Сучасным мастацкім тэатры быў заняты як бы негалосна. У 2007-м на сцэне Сучаснага ішоў спектакль па п’есе Аляксандра Вампілава “Старэйшы сын”, у якім я быў заняты і як рэжысёр, і як акцёр. Калі на афішах з’явілася маё прозвішча, нейкі “куратар” заўважыў, што не пажадана бачыць у тэатры Харланчука. З сітуацыі мы выйшлі так: сталі пісаць маё прозвішча як Южакоў (па пашпарце ў мяне двайное прозвішча Харланчук-Южакоў). Дапамагала выжыць, зарабляць на жыццё расійскае кіно. Здымаўся ў расійскіх серыялах у Беларусі і ў Расіі, была рэжысёрская праца. А потым патрохі ўсё пачало супакойвацца, усталёўвацца. Я зняўся ў беларускага рэжысёра Аляксанра Яфрэмава ў серыяле “Снайпер”. Прыйшла прапанова паўдзельнічаць у праекце “Тэатр online” на Міжнародным фестывалі “Панарама”. І менавіта па выніках “online” Мікалай Пінігін запрасіў мяне ў Купалаўскі тэатр.

— Ці адчуваеце зараз “кураҭарскі нагляд”?

— Ніякага ціску я не адчуваю, дзякуй Богу. Працую з задавальненнем. Я вельмі ўдзячны Аляксандру Васільевічу Яфрэмаву за смеласць (ён быў першы з беларускіх рэжысёраў, хто мяне зняў). Удзячны Мікалаю Мікалаевічу Пінігіну, збегу абставін за тое, што стаў часткай Купалаўскага тэатра. Гэта ўжо мой свядомы выбар, тут ёсць усё — і мова, і творчасць, і г.д. Купалаўскі — тэатр па сэрцы.

— Тэатр корміць?

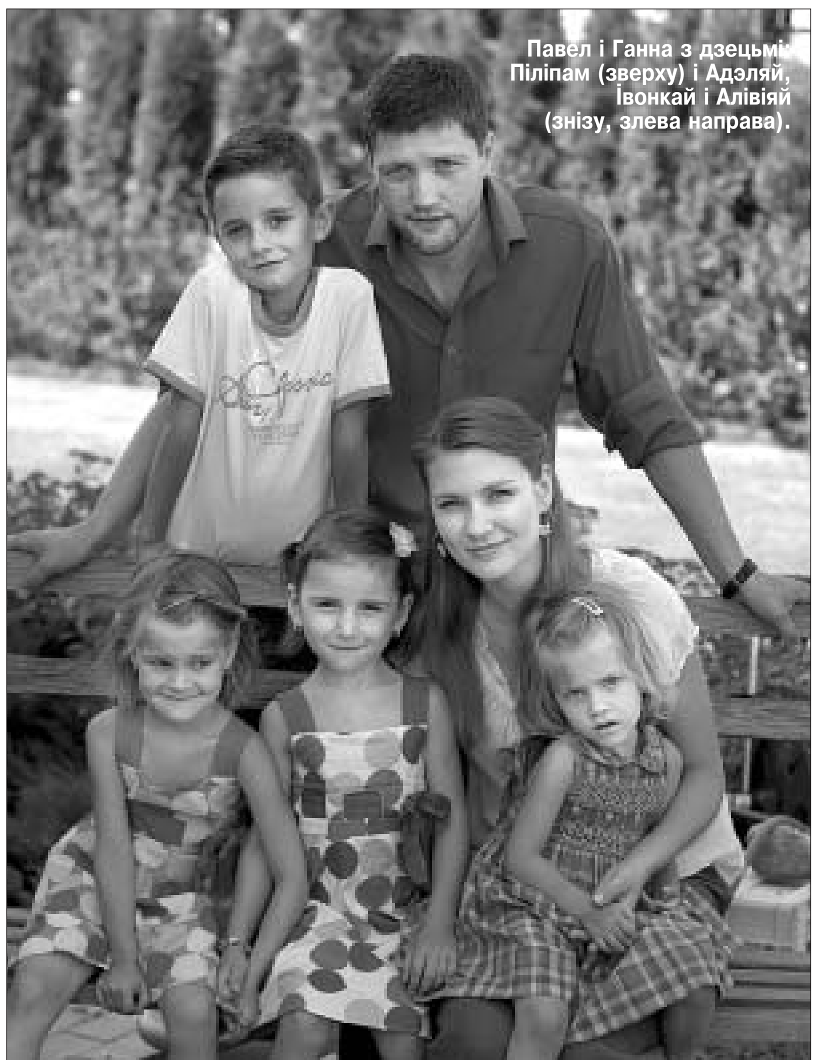
— На жаль, здымкі у серыялах кормяць лепш, чым праца ў тэатры. Таму і прыходзіцца на іх адлучацца. Па шчырасці, тэатральнай зарплаты хапае толькі на самае неабходнае: камуналку, бензін, тэлефон, што-небудзь з адзення. Пра адпачынак усёй сям’ёй на моры размовы нават не можа быць. Прычым занятасць у тэатры не надта ўплывае на твой заробак: што пяць спектакляў адыграў, што пятнаццаць — зарплата аднолькавая. Толькі вар’яты, беззапаветна адданыя сцэне людзі і тыя, хто мае магчымасць падпрацоўваць, застаюцца сёння ў тэатры. Хацелася б, каб нешта ў гэтым плане змянілася.

— Калі не сакрэт, якая ў вас зарплата ў тэатры?

— За студзень атрымаў крыху больш за 4 мільёны. Быў заняты ў 16 спектаклях, рэпетыцыі амаль кожны дзень. Абяцаюць, што, калі запрацуем у новым будынку, падымуць кошты на квіткі, а значыць, і зарплаты крыху вырастуць. Не ведаю, можа быць... Калі б я быў адзін, магчыма, мне хапала б, але я бацька чатырох дзяцей.

— А ў расійскіх серыялах беларускім акцёрам плацяць добрыя ганарары? Стала ўжо пагалоскай, што нашых ацэньваюць значна ніжэй за расійскіх...

— Ганарары нядрэнныя і ў беларускім кіно... Што тычыцца заробкаў расійскіх і беларускіх акцёраў — не хацеў бы параўноўваць. Як ёсць, так ёсць. У рэшце рэшт акцёр сам вырашае, якія ўмовы яму прымаць. Сярэдні заробак беларускага акцёра — 300 долараў за здымачны дзень. Але ж кіно — гэта не кожны дзень.

Павел і Ганна з дзецьмі: Піліпам (зверху) і Адэляй, Івонкай і Алівіяй (знізу, злева направа).

«Дзеля сябе намагацца — гэта не тое...»

— Павел, заробкі ў акцёра — зменлівыя, то густа, то пуста. Тым не менш вы адважыліся ўзяць двух прыёмных дзяцей...

— Па-першае, яны не прыёмныя, а ўсыноўленыя.

Па-другое... Ведаеце, літаральна ўчора размаўлялі з жонкай на гэтую тэму. Дыскусія, ці трэба браць на выхаванне чужых дзяцей, бясконцая. Хтосьці кажа: супер, малайцы, гэта самая добрая справа! Хтосьці сцвярджае, што ніколі бацькі не змогуць палюбіць усыноўленае дзіця як сваё, роднае.

Нікога не прымушаю браць з нас прыклад. У нашай сям’і гэта было пакліканне. Яшчэ да шлюбу, калі мы з Ганкай марылі, як будзем жыць разам, яна казала, што адчувае патрэбу ўзяць дзіця з дзіцячага дома. Мусіць гэта зрабіць незалежна ад таго, ці будуць у нас свае дзеці. Мне гэтая ідэя падабалася, я Ганку падтрымліваў. Не ведаю чаму. Адназначна не дзеля таго, каб ёй спадабацца, гэта таксама быў мой унутраны позыў. Мая маці працавала ў Доме для сірот, магчыма, гэта таксама паўплывала.

На трэцім годзе сумеснага жыцця Бог даў нам Адэлю. Ганна яе, дарэчы, нарадзіла дома. Калі Адэльцы споўніўся год, вырашылі ўсынавіць дзіцёнка-пагодка. Мы тады яшчэ не ведалі, што значыць стаць бацькамі для такога дзіцяці, які перажыў стрэс, траўму, якая можа не зажываць усё жыццё, — яго кінула маці, здрадзіў самы блізкі чалавек. З дзіцем трэба гаварыць пра гэта, бо нярэдка такі стрэс праходзіць толькі тады, калі чалавек высветліць, пры якіх абставінах пазбавіўся родных маці, бацькі. На гэты конт ёсць шмат даследаванняў, але тады мы пра гэта не ведалі, не задумваліся.

Пачалі збіраць дакументы, прайшлі тэсты перад усынаўленнем, і высветлілася, што такая дзяўчынка ёсць, і мы, нават не бачачы, гатовыя былі ехаць за ёю. А потым ужо па тэлефоне нам сказалі, што ў Івонкі ёсць старэйшы брат, яму 5 гадоў, і разлучаць іх не пажадана. Пытанне, ці выцягнем, ці справімся, стаяла некалькі дзён. Пазнаёміліся з Піліпам, запыталі: “Ты не супраць жыць з намі?” Ён адказаў станоўча.

— **Ведаеце, хто іх бацькі?**

— Не. Ведаю, што маці пазбавілі бацькоўскіх правоў, яна піла, бацькі ў дзяцей розныя. Канешне, былі тыя, хто адгаворваў. Маўляў, спадчыннасць не тая, гены парушаны. Але і я, і Ганна лічым, што любоўю ўсё можна пераадолець. Можа, гэта наіўна, не ведаю. Час пакажа. Мне падаецца, што ні грошы, ні вопратка, нават адукацыя не маюць значэння, якімі вырастуць дзеці. Мае значэнне толькo тое, ці здолеем мы іх палюбіць. Гэта самае складанае выпрабаванне, якое, можа, і зараз цягнецца ў нейкай ступені. Палюбіць — гэта работа. Нездарма слова “любіць” — дзеяслоў. Любіць — значыць дзейнічаць, нешта рабіць, з неба нічога не ўпадзе, ты мусіш сам намагацца. Псіхолагі кажуць, што не варта перасцерагацца, зацыкліввацца на гэтым, нярэдка нават родных дзяцей бацькі любяць неаднолькава. Але я ўпэўнены, што любоў выпраўляе ўсё, уплывае на выбар чалавека. Я таксама ў дзяцінстве быў не самым лепшым сынам, і не слухаўся, і растваральнікі нюхаў. Але сям’я давала мне толькі любоў, як я мог плаціць чымсьці іншым?!

— Івонка і Піліп ведаюць, што вы не родныя мама і тата?

— Піліп дакладна ведае. І я не выключаю, што, калі вырасце, захоча знайсці сваю біялагічную маці. Гэта будзе выпрабаваннем для нас, але мы павінны да гэтага рыхтавацца, павінны разумець, што гэта нармальна... Піліпу зараз 10 год, ён падлетак. Такі ўзрост, калі ўсё больш набываеш адказнасці і менш застаецца часу на гульні. Ён ходзіць у басейн, на курсы англійскай мовы, займаецца гітарай. Але ёсць і вольны час, тым больш што ён не ходзіць у школу — у Піліпа хатняя адукацыя.

— Чаму? Уражанне, што ваша сям’я не такая, як усе: Ганна нараджала дома, а не ў бальніцы, у школу Піліп не ходзіць...

— Нічога асаблівага ў гэтым няма. Мы хацелі, каб Піліп хадзіў у беларускамоўную школу, побач такой няма, мы жывём у Мінскім раёне, у Ратамцы, вазіць у школу ў Пятрышкі нязручна. Закон дазваляе навучацца дома, і мы скарысталіся гэтым правам, ва ўсялякім разе, пакуль Піліп у пачатковай школе. Так і зручней, і больш карысці: Піліп не з такіх дзяцей, якія на ўроках будуць уважлівыя і сабраныя. Прыйшлося б і ў школу вазіць, і дома займацца. Але, безумоўна, пойдзе ў пяты клас — будзем думаць, што рабіць далей. А зараз нас гэта задавальняе, для дачок Ганна таксама будзе першай настаўніцай.

— Вашай малодшай дачцэ колькі зараз?

— Тры гады. Малодшая — Аліўка, мы яе так называем. Гэта ласкальнае ад Алівія. Імя такое тэатральнае, прыгожае. Доўга думалі, як назваць дачку, і літаральна за тыдзень да родаў Ганцы як стукнула: будзе Алівія. Я пагадзіўся.

— Заўсёды такое паразуменне? Калісьці вы казалі, што з жонкай вы аднадумцы літаральна ва ўсім і гэта дапамагае.

— Зразумела, што бываюць канфлікты і розныя погляды на сітуацыю. Проста трэба ўмець дамаўляцца, разам вырашаць праблему. Самае галоўнае — гэта шукаць ісціну, а не бегчы ад яе.

— А як вашы з Ганнай бацькі паставіліся да рашэння завесці чацвярых дзяцей?

— Мая мама спачатку хапалася за галаву: “Як вы будзеце жыць? Дзе ўзяць грошы, час, сілы?” Яна перажывала, што сыну будзе цяжка. А потым, калі ўбачыла, што спраўляемся, супакоілася. Зараз для яе ўнукі — радасць і прыемны клопат, яна вельмі любіць нашых дзяцей, у яе — вялікае сэрца. Ганчыны маці і бабуля нам дапамагаюць ва ўсім, мы жывём разам. Дзякуючы ім і Ганка ўвесь гэты час не была выключана з творчага працэсу. Падчас дэкрэту знялася ў кіно, у рэкламе. Зараз, праўда, звольнілася з Тэатра Беларускай арміі. Гэта яе выбар.

— Шматдзетная сям’я Харланчукоў жыве ў бацькоў? Чаму не скарысталіся правам на льготнае будаўніцтва жылля?

— Мы паспелі трапіць пад праграму, якая прадугледжвала для шматдзетных сямей ільготнае крэдытаванне пры будаўніцтве кватэры і магчымасць узяць бясплатна ўчастак зямлі пад прыватную забудову. Зараз прапаноўваецца альбо тое, альбо тое.

Але, на жаль, ні кватэру не можам дабудаваць, ні дом. Для нас свой дом — гэта мара. Мы прызвычаіліся жыць на свежым паветры, за горадам. З першага дня пасля вяселля жывём у цешчы, у прыватным доме. На сваім участку толькі фундамент пад дом заклалі.

З кватэрай сітуацыя наогул незразумелая. Нас уключылі ў СПК “Кардыёлаг-2007”. Гэта дом для ўрачоў, некалькі кватэр у якім прадаставілі для шматдзетных сямей. Будаўніцтва цягнецца ўжо пяць гадоў — павінны былі здаць пазамінулым летам, пасля мінулым, потым гэтай восенню. Кошт квадратнага метра расце, жыхары бунтуюць, скардзяцца, пішуць лісты ў сельсавет, райвыканкам, прэсу падключалі. Але сітуацыя да гэтага часу не змянілася. Зараз вызначылі апошні тэрмін здачы дома — вясна 2013 года.

— Павел, а вольны час у вас ёсць? Акцёры звычайна любяць казаць, што толькі праз свабоду яны могуць дасягаць нейкіх вяршынь у творчасці.

— На мой погляд, гэта міф. Напрыклад, калі ў нас стала чацвёра дзяцей, то і з работай у мяне стала лепей. Ёсць сэнс нешта рабіць. Дзеля сябе намагацца — гэта не тое.... А вольны час... Чаму ж няма? Па панядзелках, напрыклад, гуляю ў футбол. У нас ёсць каманда артыстаў. “Без грыму” называецца. Фізічная стомленасць — гэта патрэба арганізма. Немагчыма ўвесь час вучыць тэксты.

«Ні да кога ў мяне няма ніякай крыўды»

— Павел, памятаю, калі вас звольнілі з Тэатра імя Горкага, у інтэрв’ю нашай газеце вы прызналіся, што гэта сапсавала вашы адносіны з маці. Як знайшлі паразуменне?

— Мама не падзяляла маіх грамадзянскіх поглядаў. Перажывала, што я зрабіў горш толькі сабе — няма работы, невядома, што ў будучым. Зараз ёсць чым парадаваць маці. Ганка нават выразае артыкулы з прэсы, дзе пішуць пра мяне, і перадае маёй маці. Тая з задавальненнем чытае...

— З калегамі па тэатры, хто ў 2006 годзе вас не падтрымаў, у нейкай ступені нават здрадзіў, сустракаліся? Размаўлялі?

— Канешне, і сустракаліся, і размаўлялі, і вярталіся да той сітуацыі. Некаторыя прасілі прабачэння: маўляў, ты ўсё разумееш... Я магу сказаць адно: я не люблю ўзгадваць гэты момант свайго жыцця. Так, тое было, я вынес урокі — і ўсё. Калі б назад вярнуцца, я паступіў бы таксама, на 100 працэнтаў я адказваў за свае ўчынкі, хаця хтосьці спрабаваў казаць, маўляў, я малады, не разумею, што раблю. Мне было тады 27... Сітуацыі бываюць розныя, і рэакцыя людзей розная. Нельга жыць помстай, злосцю. Мне лягчэй жыць, калі ўсё прайшло, калі я дараваў. Ні да кога ў мяне няма ніякай злосці, крыўды. Калі жыць адной сітуацыяй, будзеш стаяць на месцы. А трэба рухацца, ісці далей. І пры гэтым можна заставацца пры сваёй грамадзянскай пазіцыі.

Марыя ЭЙСМАНТ.

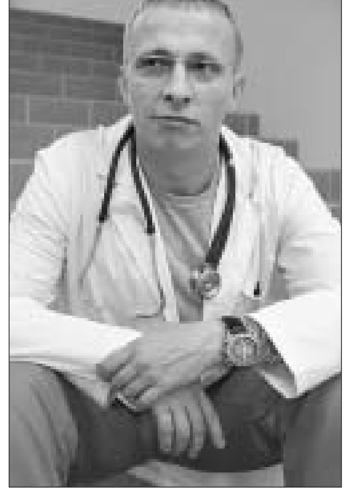
ГАСТРОЛЬ

Билетов на творческий вечер Ивана Охлобыстина уже нет

И это при том, что известный артист выступит в Минске только 15 марта, а по телевизору все еще крутят ролики с анонсом этого мероприятия.

Объявление о том, что билетов на Охлобыстина уже нет, висит в кассе Концертного зала “Минск”. Но люди все равно не верят написанному и с надеждой уточняют: *“Ну, может, хоть у распространителей что-то осталось?”* Не осталось. Раскупили. Возможно, из-за масштаба личности: слушать откровения артиста, главного героя популярного сериала “Интерны” и бывшего священника, — одно удовольствие. В одном флаконе и философия жизни, и юмор, и профессионализм. К тому же стоит отметить, что Охлобыстин со своим творческим вечером приезжает в Минск впервые.

Впрочем, в той же кассе Концертного зала “Минск” говорят, что в последнее время неплохо раскупаются билеты на концерты и спектакли с участием не только российских, но и белорусских звезд. И цены мало кого смущают — редкие мероприятия с участием гастролеров проходят в Минске при пустых залах.

Кстати, цену билетов на Ивана Охлобыстина запредельной не назовешь — самый дешевый билет стоил 110 тысяч, а самый дорогой — 635 тысяч рублей. Для сравнения: билеты на некоторые имена, которые анонсировал Большой театр оперы и балета, стоили полтора миллиона белорусских рублей. Причем это самое “имя”, которое красовалось на афише и на которое благодаря грамотному пиару и раскупали билеты, на сцену вышло всего пару раз...

В Минске Иван Охлобыстин представит программу литературных чтений в сочетании с мировой классической музыкой, которую исполняет пианист Лука Сафронов.

“*Иван читает свои произведения, благодаря которым люди могут задуматься о смысле жизни, а также он представит свои новые произведения с долей легкого юмора и иронии,* — написано в анонсах к выступлению. — *Актер Охлобыстин попытается “заставить пережить чудо”. “Быть может, мне удастся изменить ваше отношение к окружающему миру и таким образом направить ход вашей личной истории в несколько ином направлении”, — говорит артист”.*

А еще Охлобыстин обещает ответить на вопросы зрителей.

“По сути, это творческая встреча, но памятуя о том, что человек есть образ и подобие Божие, как суть — творец, эти встречи должны стать более, чем светская беседа. Я хотел бы говорить с людьми о том, о чем хотят они поговорить “по большому счету”, о самых главных вопросах — любви, страхе, разлуке, поиске себя, внутренней, духовной дисциплине”, — уточняет артист.

Продолжительность вечера — 1,5—2 часа без антракта.

Марина КОКТЫШ.

Из личного дела

Священник, актер и сценарист Иван Охлобыстин учился во ВГИКе, работал режиссером на “Мосфильме”, занимался политическим пиаром, печатался в “Коммерсанте”, газете “Совершенно секретно” и журнале “Столица”, сотрудничал с телеканалами ТВ-6, РТР и ОРТ и даже недолгое время владел собственной киностудией. После всего этого закончил семинарию и стал отцом Иоанном — в 2001 году был рукоположен в сан священника. Единственный в России служащий священник и одновременно актер — с благословения Церкви.

Воспитывает шестерых детей, состоит в охотничьем клубе, играет в шахматы, читает Толкиена и латиноамериканских писателей.

АРЫШТ

Толькі іх нам і не хапала!

У Мінску затрыманы адзін з вядомых расійскіх экстрэмістаў.

Супрацоўнікі мінскай міліцыі затрымалі экс-лідара экстрэмісцкага аб’яднання “Фармат-18” **Максіма Марцінкевіча**.

За сваю радыкальную дзейнасць ён ужо адсядзеў тры гады ў расійскай калоніі.

Марцінкевіч быў затрыманы ў Мінску, дастаўлены ў РУУС Партызанскага раёна. Як паведамляе агенцтва “Інтэрфакс-Захад”, узбуджана крымінальная справа па артыкуле “Злоснае хуліганства”.

Па неафіцыйнай інфармацыі, Марцінкевіч (мянушка ў неанацысцкім асяродку — Цясак) “быў затрыманы пасля бойкі з беларускімі антыфашыстамі”. Як высвятляецца, Марцінкевіч мае беларускія карані і рэгулярна прыязджае ў Беларусь.

СТРАТЫ

Памёр Сакрат Яновіч

Пасля працяглай хваробы на 77 годзе жыцця памёр вядомы беларускі літаратар, грамадскі дзеяч, інтэлектуал ***Сакрат Яновіч.***

Сакрат Яновіч нарадзіўся 4 верасня 1936 года ў Крынках на Беласточчыне. Працаваў перакладчыкам у тыднёвіку беларусаў Польшчы “Ніва”, а затым журналістам. У 1970-м быў звольнены з “Нівы” “за беларускі нацыяналізм”, застаўся беспрацоўным, нейкі час працаваў грузчыкам, тэхнікам бяспекі працы. У 1973 годзе скончыў завочны факультэт польскай і славянскай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта.

Сакрат Яновіч пісаў на беларускай і польскай мовах. Стаў адным з найбольш выбітных прадстаўнікоў беларускай меншасці ў Польшчы. Пераклаў на польскую мову “Вітражы” Янкі Брыля.

Сакрат Яновіч доўгі час хварэў. І памёр у сваім доме ў Крынках.

ПАМЯЦЬ

Лісты каханай Максім Гарэцкі пісаў штодзённа

Скрыпка, фотаапарат, медыцынскія інструменты... Гэтыя простыя бытавыя прадметы сталі сімваламі жыцця неверагодна таленавітага беларускага пісьменніка ***Максіма Гарэцкага****. Чаму менавіта яны?*

Сакрэты новай выставы Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры раскрывае “Народная Воля”.

Юбілей з капустай і гарбатай

Учора, 18 лютага, споўнілася 120 гадоў з дня нараджэння Максіма Гарэцкага —пісьменніка, чыё імя на пачатку XX стагоддзя ставілася вышэй за **Джойса, Рэмарка і Камю**. Да гэтай даты супрацоўнікі беларускага музея гісторыі літаратуры падрыхтавалі невялічкую, але яркую і цёплую выставу. Складальнік экспазіцыі вядучы навуковы супрацоўнік навукова-экспазіцыйнага аддзела **Наталля Настасіч** назвала яе *“імпрэсіяністцкімі штрыхамі да партрэта Максіма Гарэцкага”*. Цікава, але па-сапраўднаму вялікае святкаванне юбілею пісьменніка адбывалася толькі аднойчы — у 1993 годзе, калі адзначалі стагоддзе аўтара. А вось пры жыцці Гарэцкаму не шчасціла на шчырыя вечарыны, прымеркаваныя да яго юбілеяў.

“Сваё саракагоддзе Максім Іванавіч сустракаў з сям’ёю падчас высылкі, — распавёў на традыцыйнай Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “XXI Гарэцкія чытанні” пляменнік пісьменніка **Радзім Гарэцкі**. — *Па ўспамінах прысутных, частаваліся наступным чынам: была тушаная капуста з алеем і самавар гарбаты...*”

Мусіць, гэта і быў самы цёплы і святочны юбілей Максіма Гарэцкага. Да 45-годдзя ён не дажыў — у 1938-м яго расстралялі...

Мая Цярплівая Ласка...

Якія рэчы лепш за ўсё распавядуць пра асобу чалавека пасля яго смерці? Максіма Гарэцкага характарызуюць рэчы яго блізкіх і родных. Імі ён жыў, на іх спадзяваўся, у іх верыў. Таму за шклянымі музейнымі вітрынамі побач з рукапісамі вышываныя карціны, фотакарткі, кранальныя маленькія жаночыя акуляры. Яны належалі жонцы пісьменніка **Леаніле Усцінаўне Чарняўскай**.

“*Гарэцкі быў вельмі сямейным чалавекам*, — распавяла “Народнай Волі” спадарыня Настасіч. — *У 1919 годзе ён ажаніўся, і наступіў радасны перыяд у яго жыцці. Максім Іванавіч вельмі кранальна называў сваю жонку Мая Цярплівая Ласка, Лёля. Сям’я была шчаслівай — тут панавала любоў, нараджаліся дзеці, Гарэцкага прызналі ў літаратурных і публіцыстычных колах.*

На пачатку трыццатых гадоў усё скончылася. Гарэцкі трапіў у апалу і ўрэшце апынуўся за межамі радзімы. Але засталося каханне... На адлегласці муж і жонка пісалі адзін аднаму лісты. Прасякнутыя любоўю, шчырым прынцам сваёй долі і паразуменнем: нітачку кахання трэба захаваць, нягледзячы ні на што. Таму лісты пісаліся кожны дзень”.

У музейнай экспазіцыі плафон ад лямпы, пад якой Максім Іванавіч пісаў свае творы, вышываныя карціны з выявай віцебскіх азёр, над якімі працавала Леаніла Усцінаўна, кнігі... У іншай вітрыне вышываныя рушнікі і скрыпка. Таксама сімвалічныя рэчы. Маці Гарэцкага любіла і ўмела спяваць, а сам пісьменнік авалодаў жалейкай і скрыпкай. У памяць аб родных песнях з Малой Багацькаўкі, дзе ён нарадзіўся, створана кніга “Народныя песні з мелодыямі”. Усе гэтыя прадметы нагадваюць часы, калі Максім Гарэцкі быў шчаслівым. На жаль, іх не так шмат.

У аб’ектыве

Па меркаванні стваральніцы экспазіцыі, цвіком выставы з’яўляецца... фотаапарат. Механізм, што быў выпушчаны каля ста гадоў таму, не мае ніякага дачынення да біяграфіі Гарэцкага. Ён не належаў пісьменніку, яго сваякам ці сябрам, ды і ў музеі ён з’явіўся толькі ў снежні 2012 года. Чаму ж яго месца ў чырвоным куце экспазіцыі?

“Не сакрэт, што ўпершыню твор Максіма Гапрэцкага надрукавалі ў віленскай газеце “Наша Ніва”, — працягнула імправізаваную экскурсію Наталля. — *Так што фотаапарат не толькі ўпрыгожвае калекцыю сваім каларытным выглядам. Ён сімвал таго, што пісьменнік рабіў у сваіх творах своеасаблівы здымак рэальнасці, як рэпарцёры робяць фота нейкай падзеі”*.

У іншай вітрыне нечакана прадстаўлены экспанаты з музея медыцыны. Іх місія — праілюстраваць той час, калі Максім Гарэцкі сутыкнуўся з жахамі Першай сусветнай вайны. Тое, што давялося пабачыць пісьменніку на ваеннай арэне, настолькі яго ўразіла, што вынікам стала кніга “На імперыялістычнай вайне”. Гарэцкі быў адным з першых пісьменнікаў так званага страчанага пакалення. Яго кніга натхніла **Рэмарка** і **Хэмінгуэя**. Многія пісьменнікі пачатку XX стагоддзя лічылі беларуса Максіма Гарэцкага арыенцірам, настаўнікам. Калі Гарэцкага арыштавалі, Альбер Камю напісаў Жан-Полю Сартру, што не можа дараваць гэтага камуністам. У рэшце рэшт **Яраслаў Гашак** напісаў **Францу Кафку** наступнае:

“Камунізм, Франц, прыдумалі яўрэі. А літаратуру XX стагоддзя — Гарэцкі”.

Марыя МАЛЕВІЧ.

ВЫТОКІ

Дрэва расце з каранёў…

Мілая дзяўчынка ў беларускім строі, адкрываючы свята, па-дзіцячы шчыра вітае сяброў і гасцей, што прыйшлі да іх у гімназію №4 Мінска на прадстаўленне ***"Запрашаем на вячоркі"****. Захоплена распавядае пра старадаўнія традыцыі, абрады, звычаі нашых продкаў, іх мудрасць і гасціннасць. А яшчэ — як яны выказвалі ў песнях, танцах, народным мастацтве сваю любоў да роднай зямлі, перанятую ад дзядоў і прадзедаў.*

І тут — нібы жывая карцінка ў пацвярджэнне гэтых слоў: на сцэне актавай залы разгортваецца маляўнічае, яркае відовішча — узнаўленне даўняй і добрай вясковай завядзёнкі збірацца ў вёсцы на вячоркі, весяліцца ад душы — дэманстраваць сваё ўмельства ў рукадзеллі, спяваць, танцаваць, гуляць у цікавыя гульні, частавацца рознымі прысмакамі.

Усё гэта было на школьным святе: сустрэча з гасціннымі гаспадарамі, і танцы, і гульні, і спевы, і жартоўныя сцэнкі, і вершы пра любы бацькоўскі край. Самае галоўнае, што адчувалася па ўсім: гэта вельмі падабаецца самім дзецям-артыстам, гледачам, бацькам. Бацькоў радуе, што навучэнцы гэтай беларускамоўнай гімназіі акрамя таго, што атрымліваюць грунтоўныя веды па ўсіх вучэбных прадметах, з вялікай ахвотай далучаюцца да свету нацыянальнага мастацтва, пасля ўрокаў спяшаюцца на пазакласныя заняткі ў разных гуртках, юначых творчых калектывах. Толькі ў харэграфічным ансамблі "Дзянніца" 100 вучняў розных узростаў.

Насычаная праграма эстэтычнага выхавання ахоплівае ўсе класы, і кожны стараецца паказаць свае таленты, што раскрываюцца пад крылом цудоўных настаўнікаў, адданых душой сваёй высакароднай справе. Дырэктар гімназіі Юрый Міхайлавіч Бандарэнка здолеў сабраць вакол сябе "каманду" паплечнікаў-аднадумцаў, якія праз сапраўднае мастацтва прывіваюць сваім гадаванцам любоў да роднага слова, багатай духоўнай спадчыны вякоў. Сярод іх намеснікі дырэктара Лілія Аляксандраўна Сафронава, Ірына Віктараўна Дамашэвіч і Алена Віктараўна Калтовіч, настаўнікі музыкі Лідзія Аляксандраўна Кузьмініч і Уладзімір Барысавіч Свідэрскі, настаўніца выяўленчага мастацтва Ірына Пятроўна Катранкова, харэографы — муж і жонка Наталля Фёдараўна і Анатоль Андрэевіч Струевы і шмат-шмат хто іншы.

Імянінніцай цвіла і настаўніца 3 "А" класа Таццяна Мікалаеўна Варламава: гэта ж яе выхаванцы разам з вучнямі іншых трэціх і чацвёртых класаў паказвалі клас на сённяшніх "Вячорках"! А нядаўна запрашалі на "свае" святы старшакласнікі, бліснулі ў праграмах "Беларускія музычныя інструменты" і "Калядкі"… Зараз у гімназіі ідзе дэкада славянскага пісьменства, што ні дзень — то свая імпрэза: цікавыя сустрэчы (з паэтамі ці, як учора, напрыклад, з вядомым тэлевядучым і музыкам Андрусём Такіндангам), канцэрты, спектаклі. І Дзень роднай мовы.

І так амаль круглы год. Жыццё ў гэтай далекаватай ад сталічнага цэнтра — у Кунцаўшчыне — гімназіі, дзе так утульна і прыгожа ў любым памяшканні, густоўна аздобленым у беларускім народным стылі, віруе, кіпіць.

— Мне вельмі падабаецца тут, — падзялілася пасля імпрэзы Вольга Таранава, маладая маці юнага артыста Ягоркі. — Такія настаўнікі, у іх не засумуеш, не станеш бадзяцца без толку па вуліцы пасля заняткаў. Сама ж тут вучылася і навекі ім удзячна. Вось і наконт сынуліка свайго на сямейнай радзе вырашылі: толькі сюды! Ды і пра малодшую сястрычку Ягора Яначку — ёй пакуль усяго два гадочкі — ведаем, дзе яна будзе вучыцца. Як заўжды, мы з ёй прыходзім на ўсялякія школьныя імпрэзы. Можа, у прабабулю Маню, што са сваімі народнымі песнямі па тэлевізары выступае, нашчадкі нашы пойдуць. І ў настаўнікаў сваіх добраму вучацца.

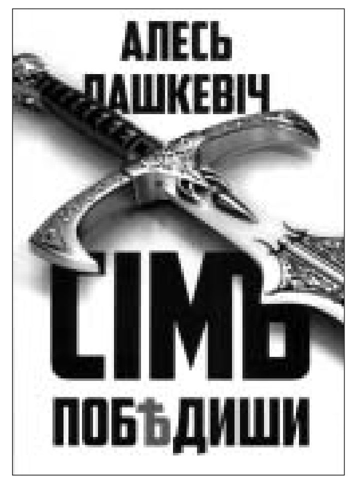
Відаць па ўсім: сапраўды, як гучала з вуснаў хлопчыкаў і дзяўчынак на прыгожым святе, "дрэва расце ад каранёў".

У добры час, дарагія дзеці і іх настаўнікі па жыцці і навуцы! Беражыце гэтыя карані. Без іх і ў XXI стагоддзі зямля засохне.

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.
На здымках: падчас свята ў мінскай гімназіі №4.
Фота Марыі МАЛЕВІЧ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Алесь ПАШКЕВІЧ: Не забываючы пра паэзію, не здраджваючы прозе

"Сімъ побъдиши" — новая празаічная кніга пісьменніка, літаратуразнаўцы, публіцыста **Алеся Пашкевіча.** Акрамя аднайменнага рамана ў выданне ўвайшлі выбраныя эсэ розных гадоў. Расповед у "Сімъ побъдиши" вядзецца ў двух часавых зрэзах: XVI стагоддзі і XXI. У цэнтры ўвагі аўтара — тры галоўныя пары персанажаў-двайнікоў гісторыі і сучаснасці. Алесь Аляксандравіч распавядае пра новую кнігу, пра сваё бачанне часу, творчасці і чалавечых характараў.

Усё знікае, нічога не змяняецца

— Наколькі вялікія магчымасці, стылёвыя і эстэтычныя, дае аўтару такі жанр, як паралельны раман?

— Упершыню своеасаблівая апрабацыя падобнага жанру (хаця ўважаю гэта не за жанр, а хутчэй за літаратурны метад) адбылася ў дакументальна-гістарычным рамане "Пляц волі". Апісваючы Слуцкае паўстанне, я тады звярнуўся да двух часавых адрэзкаў — сучаснасці і недалёкага мінулага. Тут паглыбіўся ўжо амаль на паўтысячы гадоў, што дазволіла якраз шмат у чым сакцэнтаваць увагу на праблемах як мінуўшчыны, так і сучаснасці. Нечакана выявілася: у абсягу згаданых 500 гадоў, па сутнасці, мала што змянілася — і характары, і норавы, і нават імёны некаторых герояў. Метад ужывання двухпланавасці, двухчасавасці, як мне падалося, дазволіў узмацніць ідэйнае гучанне і падкрэсліць вастрыню праблематыкі.

— У апісанні эпохі і персанажаў што было для вас больш істотным: рухацца ад агульнага да прыватнага, ад часу да героя, ці наадварот — праз апісанне ўчынкаў героя адлюстраваць эпоху?

— Цяпер не той час у мастацтве, каб ставіць за мэту апісанне эпохі (як у таго ж Талстога), хаця менавіта яна кладзе свой адбітак, свой цень на персанажа. Але найперш значнымі для мяне былі постаці, асобы. А час-эпоха толькі падкрэслівае нязменнасць чалавечай натуры.

«Прасцей пісаць мінуўшчыну…»

— Што было важнейшым — мастацкі вымысел ці ўсё ж такі дакументалістыка?

— Як ні дзіўна, было прасцей пісаць мінуўшчыну, узнаўляць-выдумляць яе. Там меней фактаграфіі. У апісанні ж сучаснасці "дакументалістыкі" болей. Хаця гэтае паняцце ўмоўнае, бо, калі пісаць пра той час, у якім знаходзішся цяпер, лёгка, аднаўляючы падзеі, збіцца на публіцыстыку або мемуары.

— Наколькі складана аўтару ў гістарычнай прозе знаходзіць баланс між фактамі і фантазіяй, між абагульненнем і персаналізацыяй?

— Цяжка лагічна патлумачыць працэс творчага мыслення, прасцей выказацца на эмацыянальным узроўні. Было вельмі проста. Пошук балансу прыносіць калі не эстэтычную, дык мастакоўскую асалоду. Прызнаюся, галоўны сюжэтны стрыжань твора быў выдуманы, і менавіта фантазія дапамагала ўраўнаважваць дзве розныя часавыя прасторы. Факты не матэматычна вывераны, яны дзіўным чынам самі склаліся. Прачытаць гістарычнай літаратуры давялося вельмі шмат, але большасць прачытанага, па шчырасці, не спатрэбілася. Сучаснасць кіравала гісторыяй, а даўнія падзеі развіваліся так, каб працягваць цяперашнія.

«Трэба пачынаць сталець і пісаць менш сур'ёзна»

— Гавораць, што напісанне прозы хутчэй прыходзіць да творцаў у сталым узросце, калі ўжо ёсць вялікі жыццёвы досвед. А вам бліжэй паэтычнае мысленне ці цяжкія роздумы празаікаў?

— Не сакрэт, што я дэбютаваў зборнікам паэзіі, пасля займаўся філалогіяй і потым з навукі "выходзіў" да творчасці якраз праз дакументальна-гістарычную прозу. Раман-біяграфія пра Уладзіміра Дубоўку "Круг" — пацвярджэнне гэтаму. Але балансаваць паміж паэзіяй і прозай было заўсёды цяжка. Ёсць небяспека так і застацца пасярод. Таму мой улюбёны жанр, які гарманічна ўтрымлівае і адно, і другое, — эсэістыка. У ім я пачуваюся найбольш камфортна. Не забываючы пра паэзію, не здраджваючы прозе.

— Нездарма ў вашай новай кнізе "Сімъ побъдиши" дзве часткі…

— Так, у кнігу ўвайшлі эсэ розных гадоў. Іх напісана шмат, але былі выбраны тыя, што, можа, прайшлі раней незаўважанымі.

— У якім кірунку будзеце працаваць далей?

— Хацелася б ад філалагічнасці і навуковасці скіраваць да фантасмагарычнага, міфалагічнага. Але белетрыстыка не прываблівае. Зрэшты, немагчыма штосьці прадказваць. Хацеў бы адысці ад інтэлектуальнасці, ад "мыслярства". Трэба пачынаць сталець і пісаць менш сур'ёзна!

Можна гаварыць пра тое, што пісьменніцтва ў наш час дае аўтару вельмі мала, паколькі няма чытача, паколькі востра стаіць матэрыяльнае пытанне: клопатна — напішы, пасля думай, як выдаць. А таму трэба, каб працэс напісання як мінімум даваў асалоду самому аўтару (не блытаць з апантанасцю графамана!).

Эстэтычная каштоўнасць мастацкага твора і самарэфлексія ў ім маюць для мяне найважнейшае значэнне. І яшчэ вельмі блізкае выказванне Фолкнера, якое часта ўва мне пульсуе: "Усё, што я прыдумаў, гэта праўда".

Гутарыла
Вікторыя ТРЭНАС.

ЭКСКЛЮЗИВ

Ахмед АГАДИ: «В Мариинке нет интриг, потому что все решает лично маэстро Гергиев»

Сегодня в Большом театре оперы и балета Республики Беларуси в опере Пуччини «Тоска» выступит один из лучших теноров Мариинского театра Санкт-Петербурга знаменитый Ахмед Агади.

На сегодняшний день Ахмед Агади входит в когорту лучших теноров мира. Яркий, импульсивный и в то же время лиричный, ласковый — в Мариинке на нем лежит весь итальянский "крепкий репертуар". Агади является частым сценическим партнером Марии Гулегиной и культовой звезды Анны Нетребко. Заслуженный артист России, народный артист Татарстана, лауреат российской театральной премии "Золотая маска". Выступает на лучших сценических площадках Европы.

— Ахмед, сегодня у вас в Минске второе выступление, а как, по-вашему, прошел субботний спектакль "Иоланта"? Какие отзывы?

— Ваш директор театра господин Гридюшко был доволен. И коллеги поздравляли, и зрители. А, знаете ли, не в каждом театре директор подходит к солисту после спектакля. А ваш подошел. Я и не знал, что такие люди еще есть. Директора в основном все надменные, обожравшиеся... У них лично есть все, а о коллективе уже мало заботятся. А ваш искренне радуется за успех артиста. Приглашает солистов из других театров — чтобы зритель не заскучал, чтобы свежие силы показать. Молодец! Такой ремонт сделан, такая красота, удобства. В коридоре стоят кулеры с хорошей водой — а это далеко не в каждом театре.

— Я хочу немного расспросить вас о Мариинке. Это ведь невероятных размеров предприятие, только солистов у вас под 300 человек. Как вы справляетесь с конкурентностью?

— Да, Мариинка как завод. Но если ты поешь очень хорошо, очень хорошо играешь, ты занят в репертуаре.

— Все с наречием "очень".

— Да, только так. Если "очень", без работы не останешься. Но маэстро Гергиев любит, конечно, тех, кто с 5 лет учился музыке, тех, кто прошел все ступени образования, он ставит их в спектакли больше остальных. Но это, кстати, не значит, что все они с шикарными голосами.

— То есть личные пристрастия Гергиева решают в Мариинке все? Но ваша творческая судьба как раз не укладывается в любимую гергиевскую схему. Вы, сын чабана-перса, до 20 лет и русского языка почти не знали, не то что нотной грамоты.

— Да, я из огромной семьи, нас 10 детей у мамы с папой. А я седьмой. Мы не были избалованы, всему радовались. Я с детства любил петь. Пас овец и пел песни. И слава Богу — видите, говорю уже Богу, а не Аллаху — мне везло на хороших людей. Только в армию попал, еще на русском плохо говорил, военный дирижер Николай Иванович Устюжанин стал заниматься со мной музыкальной грамотой, заставил после армии поступить в музыкальное училище. Это было в Новосибирске, до распада СССР. После я поехал учиться в Москву, в консерваторию. В приемной комиссии в тот год сидели великие певцы: Архипова, Соткилава... Кстати, экзамены принимали и бывшие жены Лемешева, педагоги консерватории. Конкурс был огромный. Пришло человек 300. А брали 15. До сих пор не понимаю, как выдержал.

— Родители имели возможность помогать вам материально?

— Чуть-чуть поначалу. Я приехал из Казахстана, мои близкие живут там до сих пор. Иногда теперь выступаю на родине, недавно участвовал в концерте, посвященном открытию нового оперного театра в Астане — внутри он похож на знаменитый Метрополитен-опера. Все в золоте. Богатая страна. Но я-то сын чабана... Когда учился в консерватории, подрабатывал после занятий в кинотеатре "Художественный" на Арбате: под аккомпанемент квартета пел по полчаса перед каждым сеансом романсы. Зрителям нравилось, они аплодировали и порой забывали, что пришли смотреть фильм.

— Вам пришлось поменять не просто города, а миры — переехать жить с Востока на Запад.

— Вначале испытывал и страх, и отчаяние. Но желание петь пересилило все.

— А вот такой деликатный вопрос: по отношению к вам, восточному человеку, в Москве, в Питере никогда не проявлялась ксенофобия? Вы на себе не чувствовали агрессии?

— Нет, я никогда этого не чувствовал. Я артист и с забулдыгами не общаюсь. А зрителям все равно, кто у тебя папа с мамой. Им нужен голос, темперамент, талант. Но национальную проблему, конечно, чувствую. Приезжих в Москве и Питере очень много: таджиков, узбеков... По городу ходишь — только их видишь, русских не видишь. От этого устают все. К тому же в столицы приезжает кто? С окраин, самые необразованные, обездоленные. Тысячи. И ведут себя порой отвратительно.

— Скажите, Ахмед, а вы могли бы представить себе такую ситуацию в Мариинке, как недавно в балетной труппе Большого: кислотой в лицо главному хореографу?

— Это ужасно. Как бы ты ни ненавидел человека... Но так жестоко уродовать... Господь Бог накажет. Не тебя, так родственников. А причины преступления разве угадаешь? Там крутятся очень большие деньги и борются очень большие амбиции.

— Опять все со словом "очень".

— Да, это театр. В Мариинке, на мой взгляд, атмосфера гораздо здоровее: у нас нет интриг, потому что все решает лично маэстро Гергиев. Кому петь, кому не петь, кому поехать на гастроли, кому сколько получать. Все сам, только сам. Иногда спектакль прошел на "отлично", а потом у тебя вдруг перерыв чуть ли не три месяца. Подходишь, спрашиваешь у его помощников, они отмахиваются: "Всё к маэстро!"

— А к нему попасть можно? Реально?

— Сложно поймать, но когда Гергиев в театре, то пока он идет от оркестровой ямы до своего кабинета, можно договориться о встрече. Мне он обычно отвечает: "У вас все прекрасно, у вас хорошие отзывы". А бывает, даже не знает, что у солиста простой и удивляется его проблемам. Не мудрено. Когда Гергиев приезжает домой, на него столько сваливается... Но вообще маэстро очень великодушный человек. Певцов-пенсионеров не увольняет, говорит: "Театр не обеднеет, если заплатит человеку, всю жизнь отдавшему сцене, зарплату в 20—25 тысяч рублей. А как музыканту на пенсию в 10 тысяч прожить?"

— В общем, у вас отдельная республика.

— Да, Гергиев строго держит коллектив. А как иначе? Сплетни... Да, они есть, от них никуда не денешься. Я очень переживаю. Иногда даю отпор, тормоза не выдерживают. Но знаю, что говорить за спиной все равно будут, особенно когда ты яркая личность. Вот я уже наработал технику актерскую, публика меня обожает, я только выхожу на сцену — зрители аплодируют. В ком-то это вызывает злость, будто я сам организовал к себе внимание.

— А кто, разрешите спросить, ваша супруга?

— Красивая женщина. Долго искала себя, закончила несколько вузов, стала музыковедом, потом композитором. Была и телеведущей, и концерты вела. А теперь счастлива, что закончила еще один институт, и работает искусствоведом в Третьяковской галерее. Семья живет в Москве. А я и в Москве, и в Питере, и в Казани... Артисту нужно много ездить, чтобы заработать.

— Много ездить… А как вы бережете свой голос?

— В день выступления стараюсь не общаться много. После спектакля связки смазываю смесью из масел — облепихового, персикового. Чтобы они расслабились. Это как руки питательным кремом смазывать, также и связки требуют питания и ухода. Ну и тишины. В общем, отдых, еда, прогулки — и через два дня голос опять свежий.

— Есть такой злой афоризм, но я, уж простите, его процитирую: "Тенор был так глуп, что это заметили даже другие тенора". Что, теноров в театре особенно не любят?

— А тенора действительно до 60-ти как дети! Голос считается юным, поэтому всю жизнь на сцене приходится играть роли героев-любовников: "Сердце красавиц склонно к измене... Но изменяю первым им я!" Много любви, но на самом деле у нас в голове только высокие ноты, только ноты. То ли дело басы — само спокойствие. Как отцы. Или вот баритоны. Они в жизни настоящие донжуаны. Они, а не мы, тенора. Мы же как дети — однолюбы.

Елена МОЛОЧКО.

НЕ ТОЛЬКО О ФУТБОЛЕ

Людас РУМБУТИС:

«В Вильнюсе болельщики мне кричали: «За сколько мешков картошки продался, бульбаш?»

Чемпион СССР 1982 года в составе минского "Динамо", бывший генеральный директор футбольного клуба, бизнесмен, тренер, который сейчас находится в "творческом отпуске". Гость "Народной Воли"— литовский белорус ***Людас РУМБУТИС.*** *Человек, с которым всегда приятно пообщаться на любые темы...*

«Вместо турне по Латинской Америке поехали в Сухуми собак кормить...»

С Людасом Румбутисом мы беседуем в кафе возле стадиона "Динамо". За чашкой кофе Людас Ионович рассказывает о том, почему он уехал жить за город:

— Дом построил не так давно, мне там очень нравится. Я никогда не думал, что можно получить такое удовольствие от загородной жизни. Понимаете, с годами начинаешь по-другому смотреть на многие вещи. Вот живешь в городской квартире, тебе в ней комфортно. Но проходит время, и жилплощадь уже хочется расширить. Есть хорошая машина, но ты не против того, чтобы задаться целью купить новую. Это нормально, когда человек всегда стремится к какой-то цели.

— А какой дом был у вас в Литве, откуда вы в 1975 году приехали в Минск?

— Мы жили с мамой в двухкомнатной квартире, частного дома у нас никогда не было. А вот деды и прадеды из деревни, у них было огромное хозяйство. Я их редко видел, но запомнился случай, когда мы с отцом приехали в деревню на машине, и мне прищемили дверью легковушки пальцы. Может быть, и деда не помнил бы, если бы не этот эпизод.

— Кстати, насколько известно, в минском "Динамо" игроки тоже называли вас Дедом. А Юрий Пудышев в интервью нашей газете описывал вас так: "В команде была "черная касса", куда нарушители дисциплины платили штрафные деньги. Кассу держал Дед (Людас Румбутис). Русский язык Людас плохо знал, бубнил все время, вот его Дедом и назвали... Я же его русскому языку учил в общаге. Румбутис ведь как к нам попал? Начальник команды Александр Иванович Горбылев поехал то ли за покупками, то ли еще за чем-то в Литву, смотрит какой-то парень с мешком идет. Это Людас с коньками наяривал. А Горбылев подумал, что это футболист, и привез сюда Румбутиса... По-русски — ни в зуб ногой. Какие-то леденцы и сухарики молотил пачками, на гитаре чего-то бренчал... Мы, когда напивались, все время брали эту гитару и из шестиструнки делали однострунку. Утром Румбутис по-новому накручивал струны. Дед вообще был старательный и всегда отличался трудолюбием..."

— Надо отдать должное Юрию Алексеевичу — он мастер литературного жанра. Байки Пудышева можно часами слушать, а историю о том, что меня привез в Минск с коньками Александр Иванович Горбылев, придумал Саша Алексейчиков. Постебаться же надо было. Вот представьте себе, что нужно было лететь на игру в Алма-Ату через Москву. Чем было заняться во время этих переездов, перелетов? Байки травили, юмор просто искрил. Могли, например, в автобусе, который в аэропорту подвозил пассажиров к самолету рейса Москва—Кишинев, сказать: "Ну что, через три часа будем в Ташкенте". Люди, понятное дело, выбегали из автобуса, думали, что не на тот рейс попали... Повторюсь, мы же большую часть времени проводили в воздухе. В 1980 году в Гану летали на товарищеские игры. Обратно с пересадками 20 часов добирались до Москвы. Рейсы на Минск откладываются, но через некоторое время поднимаемся в воздух и... приземляемся в Риге. Из Риги вылетаем в Минск — садимся снова в Москве. Из Москвы снова попадаем в Ригу. Ночуем там, отправляемся опять в Москву, после чего многие уже просто решили добираться до Минска поездом. В дороге только юмор и спасал. Хотя Дедом меня в команде на самом деле называли. Но не потому, что бубнил что-то, русский язык я более-менее знал. Просто в компании всегда отличался организаторскими способностями. Вот Дедом и окрестили. Банкеты, музыка, "черная касса" — все было на мне.

— Так "черная касса" все-таки была?

— Конечно! За нарушения дисциплины рублем наказывали, у кого-то день рожденья, ребенок родился... На все это шла помощь из "общака", который я и держал. Хотя все знали, сколько у меня денег.

— Вам стихи Эдуарда Васильевича нравились?

— Эдуард Малофеев — тончайший психолог. Он выступал перед нами, как Ленин на Финском вокзале. Поначалу это заводило, но затем привыкли. И в будущем без этого его уже не представляли. Хотя Малофеев меня, как говорят, придерживал в запасе. Наверное, так сложилось, что я — не его типаж.

— Зарабатывали тогда прилично?

— Финансовый вопрос был не на первом плане, и это безо всякого лукавства. Хотя обидно было, когда после чемпионства в 1982 году команда получила предложение провести ряд игр в Латинской Америке (за каждую игру обещали примерно по 200 долларов), но вместо этого нас отправили в Сухуми. Как Пудышев сказал: "Собак кормить". В Сухуми на самом деле давали такое мясо, что мы его называли "отбивной из пятки". Его невозможно было даже укусить, а поэтому все мясо отдавали собакам. Это был просто ужас! Когда ехали на сбор, администратор всегда брал с собой пару ящиков свечей, потому что в Абхазии в это время начинался сезон дождей, все заливало, и два-три дня не было ни отопления, ни света. На кострах еду готовили. Это сейчас футболисты в Турцию едут на сборы, а раньше...

— Раньше 200 долларов были большие деньги...

— Это были суперденьги! По тем временам за 40 долларов можно было классный магнитофон купить. Дефицит!

— Людас Ионович, а как вас встречали в Вильнюсе горячие литовские болельщики, когда вы выходили на поле в майке минского "Динамо"?

— Поначалу не очень. Помню, в 1978 году играли в 1-й лиге союзного первенства с "Жальгирисом". Это был мой первый матч против бывших одноклубников. Я вышел на замену вместо Вити Янушевского. Господи, что началось на трибунах! Кричали: "Бульбаш, за сколько мешков картошки продался?" Мы тогда играли вдесятером, проигрывали 0:1, но я выкатил мяч на ногу Юрию Курненину, и тот сравнял счет. После этого болельщики мне зааплодировали. И в 1983-м, после того как "Динамо" уже стало чемпионом, литовские фанаты тоже хорошо принимали. Выиграть первенство Союза считалось очень престижным. Кстати, после этого я ходатайствовал, чтобы моему первому тренеру дали звание заслуженного. Документы приняли, но звание, к большому сожалению, не дали. Хотя из литовцев только я стал чемпионом СССР.

О родном языке, Литве и Беларуси

— Кто вы сегодня больше: литовец или белорус?

— Сейчас, наверное, мне было бы уже тяжело жить в Литве. Одно время я работал в тренерском штабе национальной сборной Литвы. Стал общаться с ребятами и понял, что в голове перевожу с русского на литовский. Разговариваю на переводном литовском языке. Нет практики, язык забывается. У меня жена и сын по-литовски не говорят, хотя многое понимают. Позже я стал работать в системе литовского бизнесмена Романова, у него в компании одни литовцы трудились. И за два-три года я восстановил все, что забыл до этого. А в Литве сейчас, насколько мне известно, молодежь вообще не учит русский язык. Литовский, английский.

— А вот в Беларуси родной язык учат все меньше и меньше...

— Я, когда переезжал в Беларусь из Литвы, думал: "Как я буду разговаривать на белорусском языке, понимать людей?" Приезжаю — никто не говорит на "мове". Извините, но я просто офигел от этого открытия! Не понимал, как такое вообще может быть! Хотя лично мне белорусский язык очень нравится. "Дзякуй за гульню", "мая гульня мне падабаецца"... Всегда с удовольствием слушаю, когда люди общаются на "мове". Человек без родного языка — это растение без корней. Может быть, кто-то скажет: мол, Румбутис — националист, сгущает краски. Но мое мнение таково: литовец должен знать литовский язык, а белорус — белорусский. И не просто знать, а хорошо им владеть. В Литве ведь и перемены в стране пошли от националистической организации "Саюдис", потому что там национальное самосознание на высочайшем уровне. Хотя сегодня никто в Литве не притесняет другие национальности.

— Ваша историческая родина выбрала европейский путь развития. Наверное, в эту сторону надо было бы двигать и Беларуси?

— Жизнь покажет, у белорусов несколько другой менталитет. И некоторые вещи мне до сих пор не понятны, хотя, как говорят, не стоит лезть со своим уставом в чужой монастырь. Живешь в другой стране — уважай ее законы. Если я поеду в Эмираты, я же не буду им говорить: "Что вы, козлы, живете не по-европейски?" У славян свое отношение к труду, человеку... Оно отличается от литовского. Хотя просто будь человеком — и все будет хорошо. Я слышал, что в Шауляй прилетели то ли американцы, то ли англичане, сразу начали пальцы веером растопыривать. Им, извините, просто начистили харю.

— Вы сейчас часто бываете в Литве? Стоите в очередях вместе со штурмующими литовскую границу белорусами?

— В Литве многие товары дешевле. Больше выбор, меньше китайского, вот белорусы и едут. К тому же в том же Вильнюсе просто приятно погулять по старому городу. Он не такой чистый, как Минск, зато там есть атмосфера, которой нет в белорусской столице. Я, безусловно, регулярно наведываюсь в Литву к маме да и просто отдохнуть. И, если во время поездки не встречаю кого-то из знакомых белорусов, считай, что съездил зря. Кстати, многие белорусы не доезжают до Каунаса, а там цены на 5—7 процентов ниже, чем в столице. Литва, конечно, изменилась... Когда страна стала независимой, литовцам по документам вернули все, что у них забрали в 1940 году Советы, которые в свое время хорошо походили с косой. Моей маме отдали большой кусок леса, некоторым вернули целые кварталы в центре Вильнюса.

— А ваши знакомые ездят заправляться топливом в Беларусь?

— Я как-то зашел в Федерацию футбола Литвы, пошли пообедать. Предлагают мне закурить. Оказалось — белорусские сигареты, которые купили за пять литов, а в магазине они — девять. Белорусские топливо и сигареты — это для литовцев на самом деле лакомый кусок. Контрабанда есть, бизнес налажен. В Литве еще в 1990-х, когда была экономическая блокада, если муж куда-то уезжал, деньги жене не оставлял. Говорил так: "Вот тебе 20 литров бензина, крутись как хочешь". Перетерпели. Чтобы чего-то достигнуть, нужно потерпеть. Так бывает в жизни, и в футболе.

«Если бы у жены в тот момент был под рукой пистолет, она бы меня пристрелила...»

— А что вам дал футбол в этой жизни?

— В первую очередь — самоутверждение. Раньше не было, наверное, других возможностей пробиться в люди. Частного бизнеса не существовало, воровать не хотелось. А мы все-таки чего-то достигли в спорте. Благодаря футболу я живу в Беларуси. Не знаю, как сложилась бы моя дальнейшая жизнь, если бы остался в Литве. Хуже она стала бы, лучше?.. Но сегодня имею то, что имею. Хотя с возрастом, конечно, обостряются старые болячки. Вот я в прошлом году уже сделал две операции на ногах, и сейчас еще одна нужна. Кстати, в финансовом плане советский футбол многого не давал. Получали 250 рублей, но к 30 годам человек, который больше ничего не умел, уходил на "пенсию". Я, когда тренером в брестском "Динамо" работал, сказал руководству: "Футболистам надо платить нормальные деньги". Мне в ответ: мол, я — председатель спорткомитета — столько не получаю. Так он этим председателем может сорок лет на ставке работать, а футбольная жизнь коротка.

— Судя по тому, что в команде вы держали "черную кассу", задатки бизнесмена сформировались уже тогда?

— Это, скорее, задатки организатора. Но после ухода из большого спорта на самом деле понял, что нужно что-то делать — на зарплату тренера сложно будет заработать что-то серьезное. В итоге открыли фирму. Она была зарегистрирована в 1991 году и работает, кстати, до сих пор. Эдакий семейный бизнес. Я тренировал, жена занималась коммерческими делами. А знаете, как деньги нашел на раскрутку фирмы? С протянутой рукой не ходил и не говорил: "Помогите финансами чемпиону Союза". Я от многого отказался, взял кредит на 100 тысяч рублей. В 1990-е годы это были сумасшедшие деньги! Жена не знала, что я заложил квартиру, "Волгу" и гараж. А когда услышала об этом... Если бы у нее в тот момент был под рукой пистолет, точно пристрелила бы. Но весь кредит мы вернули буквально за два месяца, представляете? Рисковал, конечно, но кто не рискует, тот не пьет шампанское. У нас был комиссионный магазин, бар, ресторанчик, занимались средствами связи...

— Спортивный бар, насколько мне известно, уже не ваш.

— Да, я ушел от этого. Бизнес — это когда люди работают на тебя. И не воруют. Была большая проблема с кадрами, и получалось, что мы работаем не на себя, а на сотрудников. Так зачем мне такой бизнес?

— Вы поработали и в бизнесе, занимали должности главного тренера, генерального директора клуба. Где приходилось тяжелее всего?

— Тяжелее всегда там, где приходится работать с людьми. Сложно быть и тренером, и директором... Не всегда все зависит от тебя, сам деньги не нарисуешь.

«Романов потерял в Беларуси внушительную сумму...»

— А как вы познакомились с литовским олигархом Владимиром Романовым, который был хозяином белорусского футбольного клуба МТЗ-РИПО?

— У него работал человек, с которым я играл. Романов позвонил осенью 2004 года, предложил работу в МТЗ-РИПО... Я отказался, потому что надо было из болота вытаскивать "Дариду". У меня был контракт с клубом. Но через некоторое время мы все же стали работать с Романовым. С ним было, с одной стороны, интересно сотрудничать, а с другой — сложно. Никогда не знаешь, что он может сделать. Но богатые люди, наверное, все такие.

— А зачем Владимиру Романову вообще нужен был белорусский клуб? Прибыли ведь здесь абсолютно никакой.

— У него был в Беларуси хороший проект. Собирался строить жилье, заниматься реконструкцией стадиона "Трактор"... Не хочу углубляться в эти дебри, но в итоге Романов отказался от всего. В том числе и от клуба "Партизан" (бывший МТЗ-РИПО).

— То есть Романов еще и потерял в Беларуси?

— Скажем так: внушительную сумму.

— Когда бизнесмен отказался от "Партизана", генеральным директором которого вы были, надеялись найти все-таки деньги на содержание клуба?

— Были попытки.

— Хозяин минского "Динамо" Юрий Чиж в Федерации футбола по этому поводу сказал так: "Кто вам даст денег? Где вы найдете идиотов, которые будут финансировать литовца в Беларуси?" Это он о вас говорил или о Романове?

— Это у Чижа надо спрашивать. Он, конечно, резко сказал, но по большому счету прав. Сегодня у многих клубов большие проблемы с деньгами. А частный клуб тем более никто поддерживать не будет. И сейчас я понимаю, что в проекте под названием "МТЗ-РИПО" все было изначально неправильно. Но все мы сильны задним умом.

В творческом отпуске

— Людас Ионович, чем вы сейчас занимаетесь?

— Чищу снег... *(Смеется).* Временно остался без работы, но по кабинетам не хожу и должность себе не выбиваю. Пересматриваю многие вещи в плане тренерской работы. Очень много матчей смотрю с ручкой и блокнотом.

— Но бизнес остался?

— Остался, хотя, повторюсь, этими делами с 1994 года занимается жена. Я иногда говорю ей: "Думал ли я, простой деревенский парень Людас, что буду мужем Румбутене?" Кстати, нас познакомил покойный футболист Геннадий Воронин. А вообще, я скажу, женой тренера тоже быть непросто. После проигрыша настроение не то, чтобы общаться с кем-то. У мужика настроение во многом зависит от работы, потому что он должен одевать и обувать семью и своих родных. Для меня всегда эти задачи были приоритетными.

— Но сейчас-то вы на шее у жены сидите?

— Не на шее сижу, а нахожусь в творческом отпуске. Так правильнее.

— У вас, насколько известно, два внука. Может быть, будущие футболисты подрастают?

— Младший занимается, но старшему не понравилось. А я и не расстраиваюсь. Пускай сами выберут то, что им по душе. По возможности приезжают в гости. Дедом называют. Как и Юрий Пудышев...

Алесь СИВЫЙ.
Фото автора.

ШАХМАТЫ

Решите задачу

М.Гориславский

Белые: Крb1, Лd4, Са7, Сd1, Ке3 (5).

Черные: Кра3, Ка6, Кс5 (3).

Мат в 2 хода.

Свои ответы на задачу присылайте по адресу: **220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакция газеты "Народная Воля", "Шахматы".**

Анастасия Зезюлькина и Сергей Жигалко — чемпионы страны

В Минске прошли чемпионаты Беларуси по шахматам 2013 года среди женщин и мужчин (высшая лига). У женщин титул чемпионки оспаривали 10 спортсменок. Основное соперничество развернулось между победительницами чемпионата страны 2012 года гроссмейстером Анастасией Зезюлькиной и кандидатом в мастера Татьяной Рево. В конечном итоге Зезюлькиной удалось опередить конкурентку всего на пол-очка. Исход чемпионата во многом решила встреча соперниц, в которой победу праздновала старшая по званию. Правда, на этот раз победа чемпионке далась не просто. Ей не удалось провести турнир без потерь. Поражение она потерпела во встрече с кандидатом в мастера Марией Невеселой (Минск). Технические итоги чемпионата: 1.Анастасия Зезюлькина (Минск) — 6,5 очка, золотая медаль, 2.Татьяна Рево (Минск) — 6 очков, серебряная награда, 3.Мария Невеселая (Минск) — 6 очков, бронза, 4.Екатерина Касперович (Минск) — 5,5, 5.Мария Колядич (Кобрин) — 5,5, 6.Ланита Стецко (Минск) — 5, 7.Наталья Кусенкова (Минск) — 3, 8.Екатерина Бейненсон (Пинск) — 3, 9.Надежда Бровко (Новополоцк) — 3, 10. Наталья Давыдова (Минск) — 1,5 очка. Следует отметить молодость победительниц: А.Зезюлькиной — 17 лет, Т.Рево — 18 лет, М.Невеселой — 16 лет.

В турнире мужчин борьбу вели 12 спортсменов. Конкуренция была жесткой, победителей определил лишь заключительный тур. Звание чемпиона завоевал 23-летний минский гроссмейстер Сергей Жигалко, набравший 8 очков из 10 возможных. Блестяще провел чемпионат 18-летний международный мастер Владислав Ковалев (Минск), отставший от победителя всего на пол-очка. Ковалев, как и Жигалко, провел весь турнир без единого поражения. Бронзовую медаль выиграл старший брат чемпиона гроссмейстер Андрей Жигалко — 7 очков. Следует отметить успех 18-летнего мастера спорта Виталия Мерибанова (Минск). Набрав 6 очков, он занял четвертое место, выполнив норматив балла международного мастера. Такой же очковый показатель у международного мастера Андрея Горовца (Минск), финишировавшего пятым. Шестое место у гроссмейстера из Новополоцка Виталия Тетерева — 4,5 очка.

Рекорд Г.Каспарова побит

Рейтинговый рекорд чемпиона мира Гарри Каспарова — 2851, установленный еще в 1999 году, побит. Его превзошел 22-летний гроссмейстер из Норвегии Магнус Карлсен, который на 10 (!) пунктов перекрыл достижение Каспарова — 2861! Он на 51 (!) пункт обошел следующего за ним в рейтинг-листе экс-чемпиона мира россиянина Владимира Крамника.

Более подробно с новыми рейтингами элитных гроссмейстеров мы познакомим в следующий раз.

ФОТАФАКТ

Урач-кардыёлаг Лідскай гарадской дзіцячай паліклінікі Алена Аляшкевіч даўно прывыкла да павышанай увагі з боку землякоў, пацыентаў, знаёмых. Прадмет яе гонару — шыкоўная паўтараметровая каса. У дзяцінстве астрыгчы валасы юную лідчанку адгаварыў бацька. Ён лічыў, што дагледжаныя шаўкавістыя валасы — сапраўднае ўпрыгажэнне жанчыны.

Пік славы Алены прыйшоўся на 2008 год, калі дзяўчына была прызнана ўладальніцай самых доўгіх валасоў не толькі сярод лідчанак, але і сярод жыхарак Гродзенскай вобласці. У тым жа годзе Алена была занесена ў Кнігу рэкордаў краін СНД і Балтыі "Дзіва".

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906 nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 18.02.2013 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27600 экз. Заказ №661.